

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2005

Opetusministeriön julkaisuja 2006:53

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2005

Opetusministeriön julkaisuja 2006:53

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen
PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi>
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala
Kansikuva / Omslagsbild: Tero Sivula, www.kuvatoimisto.com
Yliopistopaino / Universitetstryckeriet 2006

ISBN 952-485-271-3 (nid.)

ISBN 952-485-272-1 (PDF)

ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2006:53

Sisältö

Lukijalle	4
Luettelo taulukoista ja kuvioista	5
1 Veikkausvoittovarot	7
2 Valtion liikuntamäärärahat	9
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen	10
2.2 Huippu-urheilun valtionavustukset	13
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2006	16
3 Kuntien liikuntatoimi	18
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen	18
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2004	20
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	21
4 Liikuntapaikat	23
5 Liikunnan koulutuskeskukset	26
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	27
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	31
5.3 Yhteenveto liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamääristä	35
6 Liikunnan kansalaistoiminta	37
6.1 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2005	45
6.2 Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2005	54
6.3 Myönnetty erityisavustukset vuonna 2005	55
7 Liikuntatiede	57
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	58
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt	59
8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	61
8.1 Kahdenvälinen yhteistyö vuonna 2005	61
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa vuonna 2005	62
8.3 Monenkeskinen yhteistyö vuonna 2005	62
8.4 Valtionavustukset Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille	63
9 Erityisryhmät	65
Lähteet	66

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2005 on kokoelma liikuntayksikön toimialaan kuuluvista perustilastoista vuodelta 2005. Kuntien liikuntatoimi -luvussa tilastotiedot ovat vuodelta 2004. Käsiteltäviä asiakokonaisuuksia ovat veikkausvoittovarot, valtion tuki urheiluun ja liikuntakasvatustyöhön, kuntien liikuntatoimi, liikuntapaikkarakentaminen, valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset, valtakunnalliset liikuntajärjestöt sekä liikunnan palvelujärjestöt, liikuntatiede ja liikunta-alan kansainvälinen toiminta. Esitetyt tiedot ovat määräraha-, kustannus- ja suoritetietoja. Tiedot esitetään pääasiassa taulukkomuodossa. Monia tilastoja on havainnollistettu kuvioin.

Käsillä oleva tilastojulkaisu poikkeaa edellisistä vastaavista esimerkiksi taulukoiden ja kuvioiden luetteloinnin suhteen. Jokaisen luvun alussa on luettelo kyseiseen lukuun kuuluvista taulukoista ja kuvioista. Taulukoiden ja kuvioiden numerointi ei ole sidoksissa lukujen tai alalukujen numerointiin. Kyseisellä jäsentelyratkaisulla toivotaan olevan vaikutusta julkaisun rakenteelliseen selkeyteen. Lisäksi Vuoden 2005 julkaisussa on kiinnitetty huomiota lähdeviittauksiin ja -luetteloon. Lähdeviittauksia on lisätty tekstin, taulukoiden ja kuvioiden yhteyteen.

Julkaisun tilastotiedot ennen vuotta 2005 ovat peräisin edellisestä Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisusta. Korjauksia lukuihin on tehty vain havaittujen virheiden yhteydessä. Luvut ovat voineet muuttua lisäksi indeksikorjausten seurauksena. Tilastojulkaisun määräraha- ja kustannustiedot on yhdenmukaistettu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (1995=100), joka on vuoden 2005 osalta ennakollinen (Tilastokeskus 2006). Rakennuskustannusindeksiä on käytetty rakentamiseen liittyvissä taulukoissa tai niiden yksittäisissä sarakkeissa, jotka on yksilöity tekstiosuudessa. Rakennuskustannusindeksissä vuosi 1990=100 (Tilastokeskus 9.7.2006).

Tekstiosuuksien tavoitteena on ollut selkeyttää taulukoiden ja kuvioiden viestejä. Samalla ne ilmentävät lukijalle julkaisun tekijän valintoja. Julkaisussa on kuitenkin pyritty jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollinen.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntatieteiden yo Taru Andersson kesän ja syksyn 2006 aikana korkeakouluharjoittelunsa päätehtävänä. Työn koordinoijana on toiminut ylitarkastaja Timo Oravainen. Tilastojulkaisun sisällöstä ja sen aihealueista saa tarvittaessa tarkempia aineistoja opetusministeriön liikuntayksiköstä. Julkaisua koskevia kehitys- ja parannusehdotuksia otetaan mielellään vastaan.

Helsingissä marraskuun 15. päivänä 2006

Timo Oravainen
Ylitarkastaja

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1996–2005 (milj. €)

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen % -osuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1996–2005

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1996–2005 (€)

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1996–2005

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1996–2005, indeksikorjattu (1000 €)

Taulukko 5. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1996–2005

Taulukko 6. Antidoping -toimintaan myönnetty määrärahat 1996–2005

Taulukko 7. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2006

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys 1996–2005

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen: indeksikorjattu kehitys 1996–2005

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2005

Kuvio 5. Huippu-urheilun valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1996–2005

Kuvio 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2006

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 8. Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen 1995–2004

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin 1995–2004 (1000 €)

Kuvio 7. Kuntien liikuntatoimen menot vuonna 2004

Kuvio 8. Kuntien liikuntatoimen tuotot vuonna 2004

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 10. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty avustukset 1996–2005

Taulukko 11. Liikuntapaikkarakentamista koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2004 ja 2005

Taulukko 12. Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rakennuskustannuksiin vuosina 2004 ja 2005

Kuvio 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1996–2005

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 13. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1996–2005

Taulukko 14. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointi- eli rakentamisavustukset vuosina 1996–2005 (1000€)

Taulukko 15. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus ja opiskelijavuorokaudet vuonna 2005

Taulukko 16. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtäviin vuonna 2005

Taulukko 17. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1996–2005

Taulukko 18. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2005

Taulukko 19. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtäviin vuonna 2005

Taulukko 20. Yhteenveto liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärästä koulutusaloittain vuonna 2005

Kuvio 10. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1996–2005

Kuvio 11. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1996–2005

Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2005

Kuvio 13. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1996–2005

Kuvio 14. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten suoriteperusteisen valtionosuuden (490 620) jakautuminen vuonna 2005

Kuvio 15. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2005

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 21. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset 1996–2005

Taulukko 22. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2004 ja 2005

Taulukko 23. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2005

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

Erityisryhmien liikuntajärjestöt

Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

Koululais- ja opiskelijajärjestöt

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Liikunnan palvelujärjestöt:

Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Liikunnan palvelujärjestöt:

Alueelliset liikuntajärjestöt

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset yhteensä 2004 ja 2005 (€)

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

Erityisryhmien liikuntajärjestöt

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

Koululais- ja opiskelijajärjestöt

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

TUL, CIF, Suomen Latu

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt:

Muut liikuntajärjestöt

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Liikunnan palvelujärjestöt:

Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Liikunnan palvelujärjestöt:

Alueelliset liikuntajärjestöt

Taulukko 39. Liikuntajärjestöt: vuonna 2004 tulleet uudet hakijat

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2005 (€)

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2005

Taulukko 42. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2005

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2005

7 Liikuntatiede

Kuvio 17. Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille vuonna 2005 (toiminta-avustus)

Kuvio 18. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain jaoteltuna 1996–2005

Kuvio 19. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain ja sukupuolittain jaoteltuna 2000–2005

Kuvio 20. Liikuntatieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten suhde vuonna 2005

Kuvio 21. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1996–2005

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Taulukko 43. Kahdenvälinen yhteistyö vuonna 2005

Taulukko 44. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille 2002–2005

Kuvio 22. Kahdenvälisen yhteistyön kehitys vuosina 1996–2005

Kuvio 23. Monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1996–2005

1 Veikkausvoittovarot

Merkittävä osa suomalaisen tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön tuesta rahoitetaan Veikkaus Oy:n toiminnasta kertyvillä opetusministeriölle tuloutettavilla voittovaroilla. Veikkausvoittovaroilla on vuodesta 1996 alkaen tuettu myös kunnallista kirjastotointa, jonka valtionosuus aiemmin rahoitettiin suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2005 veikkausvoittovaroja jaettiin yhteensä 382,6 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen saajat vuodelta 1940. Vuoden 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin, että liikunta saa varoista 60 prosenttia ja loput 40 prosenttia jaetaan tieteen, taiteen ja nuorisotyön kesken. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määrättiin 36,6 prosenttia. Asetusta muutettiin vuonna 1992 poistamalla määräykset urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan prosenttiosuus pieneni vähitellen siten, että vuonna 2001 se oli enää noin 21 prosenttia, eli 81,7 miljoonaa euroa.

Taidetta on tuettu veikkausvoittovaroin vuodesta 1957 lähtien, ja nykyisin se on suurin tuensaaja. Vuonna 2005 taiteen ja kulttuurin osuus veikkausvoittovaroista oli kirjastomäärärahat mukaan lukien

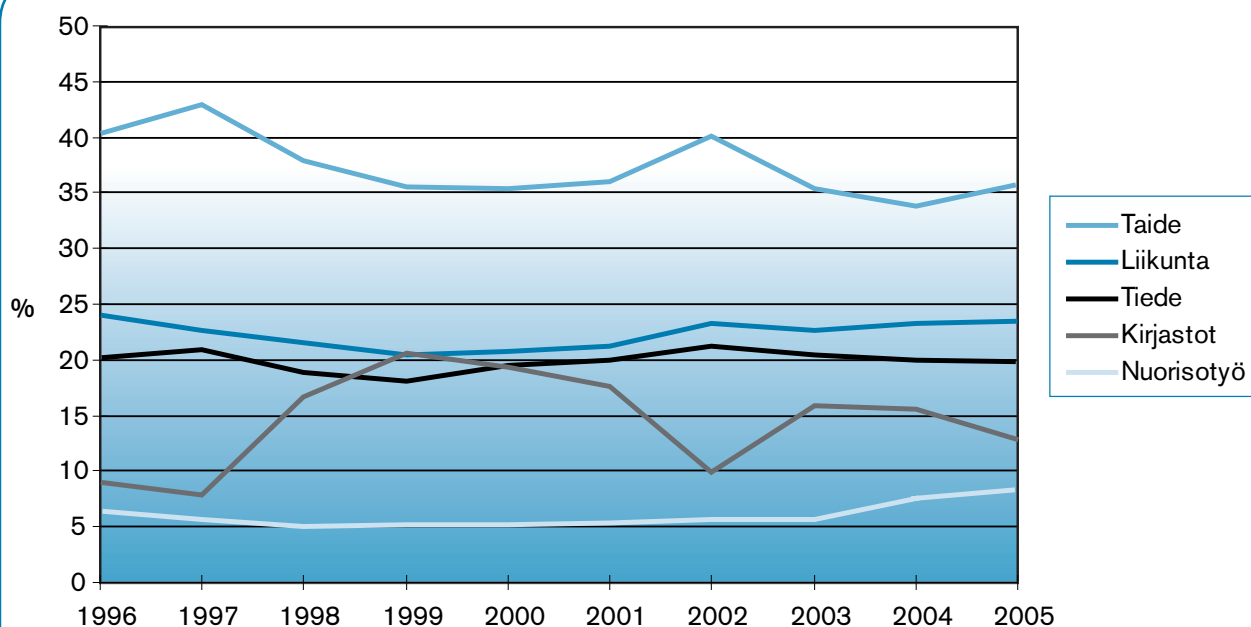
48,4 prosenttia eli lähes 185,3 miljoonaa euroa. Kirjastoille maksettavat valtionosuudet on tarkoitus siirtää asteittain takaisin suoraan yleisistä budjettivaroista rahoitettaviksi. Jakosuhdelain mukaisesti vuoden 2009 jälkeen veikkausvoittovaroja ei enää käytetä kirjastojen valtionosuuksiin.

Vuoden 2002 alusta tuli voimaan uusi arpajaislaki, joka sisältää keskeiset säännökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Veikkausvoittovarojen tuoton jakamisesta säädettiin arpajaislain säätämisen yhteydessä oma lakinsa. Lain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen. Tuotosta 25 % käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen. Lisäksi 10 % tuotosta käytetään ko. tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Prosenttiosuuksiin siirrytään asteittain vuodesta 2003 alkaen. Vuonna 2005 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 23,5 %. Kasvua aikaisempaan vuoteen on yksi prosenttiyksikkö. Veikkausvoittovaroista liikunta sai 89 940 237 euroa.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
1996	26,2	59,3	118,1	70,3	18,8	292,7
1997	26,1	70,2	144,0	76,1	18,9	335,3
1998	59,2	67,2	134,9	76,3	18,1	355,8
1999	76,3	67,0	131,4	76,0	19,4	370,2
2000	73,8	74,5	135,0	79,0	19,9	382,2
2001	67,2	75,9	137,3	80,7	20,3	381,4
2002	35,5	76,2	144,2	83,3	20,3	359,5
2003	58,6	75,8	130,1	83,9	20,7	369,1
2004	59,3	75,7	128,2	88,1	28,5	379,8
2005	48,5	75,7	136,7	89,9	31,6	382,6

Taulukko 1: Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1996–2005 (milj. €)

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 1: Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1996–2005

2 Valtion liikuntamäärärahat

Liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpaispelien voittovaroista ja budjettivaroista. Budjettivaroista katetaan osa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksista, joita ne saivat yhteensä 1,867 miljoonaa euroa vuonna 2005. Lisäksi liikuntaa tuettiin myöntämällä 1,2 miljoonan euron avustus Yleisurheilun MM 2005 -kilpailujen mediajärjestelyjen kustannuksiin irrottamalla summa juhlarahatuotoista kertyneistä varoista.

Opetusministeriö tukee liikuntamäärärahoista esimerkiksi kuntien liikuntatointa, liikuntapaikkarakentamista, valtakunnallisia ja alueellisia liikunnan

koulutuskeskuksia liikunnan vapaan sivistystyön rahoituksessa, liikunnan kansalaistoimintaa ja liikuntajärjestöjä, liikuntatiedettä, liikunta-alan kansainvälistä toimintaa sekä erityisryhmien liikuntaa.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista käsittävät talousarvio- ja tilinpäätöstietoja. Viimeksi mainittuihin sisältyvät talousarviomäärärahojen lisäksi lisätalousarviossa mahdollisesti myönnetty määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 1996–2005 määrärahat on muutettu vuoden 2005 rahanarvoon julkisten menojen hintaindeksin avulla.

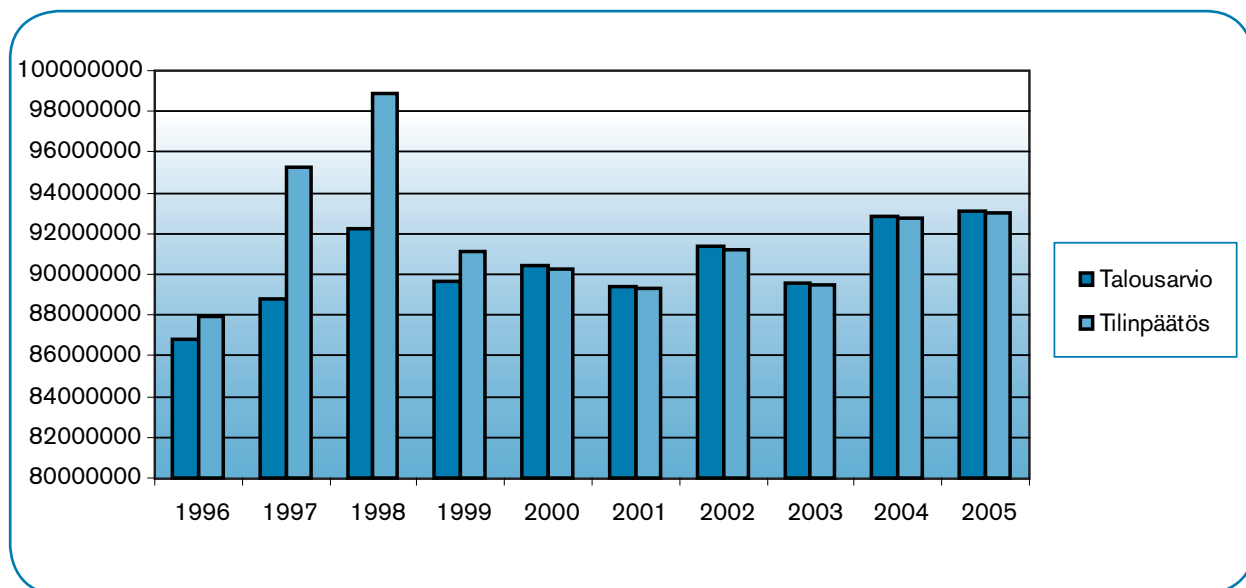
Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksikorjatut määrärahat
1996	71 014 661	71 902 416	87 919 931
1997	73 324 386	78 657 157	95 244 720
1998	77 866 973	83 506 622	98 906 133
1999	77 002 992	78 277 783	91 153 381
2000	80 089 072	79 894 392	90 252 413
2001	81 691 062	81 621 752	89 289 467
2002	84 559 000	84 374 309	91 179 869
2003	85 857 000	85 745 351	89 479 654
2004	90 089 000	90 043 195	92 798 859
2005	93 091 000	93 007 237	93 007 237

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1996–2005 (€)

Vuosi	Budjetti- varat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärä- rahoista
1996	1,6	2,0	2,2 %
1997	2,6	3,1	3,3 %
1998	7,2	8,5	8,6 %
1999	2,2	2,6	2,8 %
2000	0,9	1,0	1,1 %
2001	0,9	1,0	1,1 %
2002	1,0	1,1	1,2 %
2003	1,9	2,0	2,2 %
2004	1,9	2,0	2,1 %
2005	3,1	3,1	3,3 %

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1996–2005

Kuvio 2: Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys 1996–2005

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen

Liikuntamäärärahojen jaottelu on toteutettu samalla tavalla kuin edellisinä vuosina, jotta sekä vertailu että muutokset valtion liikuntamäärärahojen jakautumisessa olisi mahdollista havaita. Tarkasteltaessa myöhemmin valtion liikuntamäärärahojen jakautumista vuonna 2005 kuviossa 5, luvut on esitetty vuoden

2005 valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Taulukossa on käytetty julkisten menojen hintaindeksiä myös rakentamiseen liittyvissä kohdissa: liikuntapaikkarakentaminen sekä rakentamisavustukset liikunnan koulutuskeskuksille. Tällä menettelytavalla taulukon tiedot pysyvät vertailukelpoisina.

Määrärahojen jakautuminen	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liikuntajärjestöt	23 712	23 960	23 645	23 659	23 046	23 360	24 100	23 411	25 174	27 065
Olympiakomitea	3 290	2 994	2 988	2 938	3 040	3 017	2 980	2 878	2 842	2 758
Liikuntapaikka- rakentaminen	13 368	16 639	17 350	16 426	15 897	15 363	15 819	15 013	14 811	14 932
Liikunnan koulutus- keskukset	18 182	21 564	23 754	15 157	15 217	14 832	14 856	14 434	13 817	14 319
- valtionosuus	16 742	19 652	20 264	12 806	12 675	12 909	12 091	11 510	11 947	12 409
- rakentamis- avustukset	1 440	1 911	3 490	2 350	2 542	1 923	2 222	2 924	2 293	1 910
Kuntien liikuntatoimi	20 515	18 584	17 637	17 945	17 664	17 184	16 801	16 032	15 866	15 435
Liikuntatieteet	4 722	5 338	5 556	5 190	5 150	5 228	5 775	5 912	5 797	6 596
Muut momentit	4 131	6 167	7 976	9 840	10 239	10 306	10 849	11 799	14 491	11 903
Yhteensä	87 920	95 245	98 906	91 153	90 253	89 289	91 180	89 479	92 799	93 007

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

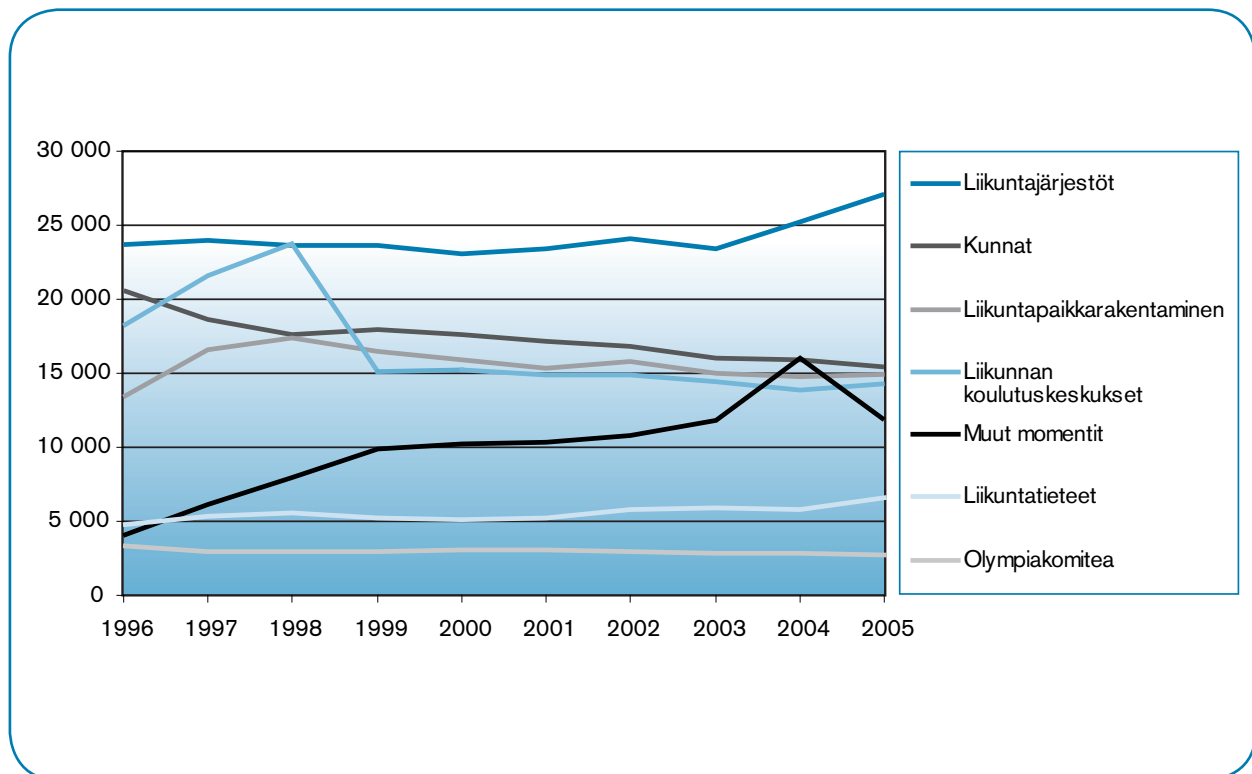
Taulukko 4: Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1996–2005, indeksikorjattu (1 000 €)

Liikuntajärjestöt -kohta sisältää liikuntajärjestöille myönnetyn valtionavustuksen toimintaan, avustukset arvo- ja Euro-cup -kilpailumatkoihin sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset. Olympiakomitean saamaa valtionavustusta tarkastellaan tässä yhteydessä erikseen. Sen saama valtioavustus eroaa esimerkiksi taulukon 5 tiedoista, koska tässä tarkastelun kohteena on ainoastaan Olympiakomitean saama valtionavustus toimintaan eikä erityisavustuksia ole otettu huomioon.

Liikuntatieteet -kohta sisältää liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi avustukset antidopingtoiminnalle, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmaluopistolle sekä Urheilijoiden ammattienedistämssäätiölle. Luvussa 7 (Liikuntatiede) on käsitelty ainoastaan avustuksia liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille sekä liikuntatieteellisille yhteisöille. Antidopingtoiminnan saamia avustuksia

käsitellään taulukoissa 5 ja 6. Vuonna 2005 Suomen Urheilumuseosäätiö sai valtionavustusta 235 000 euroa ja Suomen Urheiluilmaluopisto 156 000 euroa. Urheilijoiden ammattienedistämssäätiön saamaa valtionavustusta on käsitelty alaluvussa 2.2.

Vuonna 2005 muut momentit -kohta sisältää lasten ja nuorten liikuntaohjelman ja iltapäivätoiminnan, urheilijoiden apurahat ja tuen valmentajille, urheilijoiden tunnustuspalkinnot, kansainvälisen yhteistyön sekä tuen liikunnan terveysohjelmalle. Myös tuki valtion liikuntaneuvostolle, läänien liikuntatoimelle sekä opetusministeriön käytettäväksi tarkoitettu määräraha kuuluvat kohtaan muut momentit. Näihin määrärahoihin lukeutui lisäksi avustus yleisurheilun MM-kisajärjestelyihin sekä juhlarahatuotoista irrotettu avustus Yleisurheilun MM 2005 -kisojen mediajärjestelyjen kustannuksiin. Muut momentit -kohta sisältää lisäksi budjettivaroista valtionosuuden liikunnan koulutuskeskuksille.

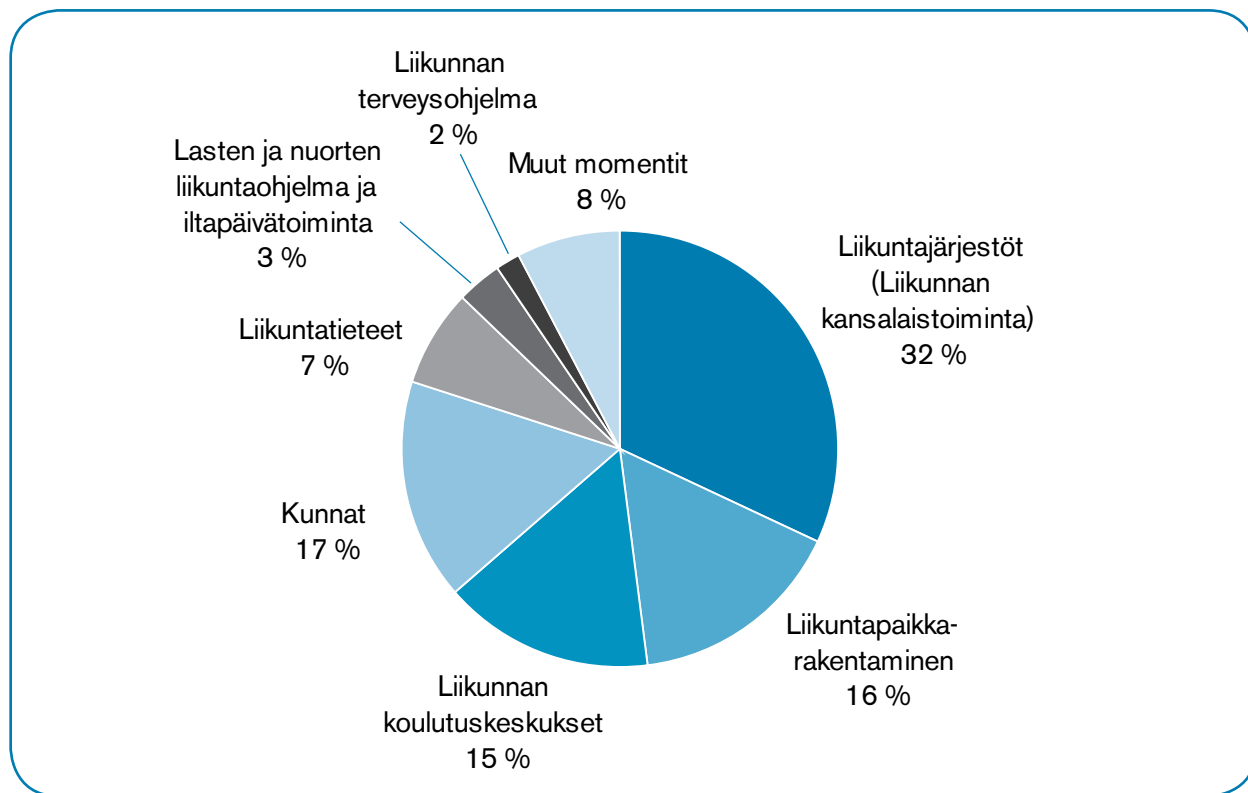

Kuvio 3: Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen: indeksikorjattu kehitys 1996–2005 (1000 e)

Liikunnan kansalaistoiminta sisältää varsinaisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten lisäksi valtionavustukset Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle ja Suomen Olympiakomitea ry:lle, erityisavustukset liikuntajärjestöille arvokilpailumatkoihin ja Euro-cup-kilpailumatkoihin, Suomessa järjestettyjen kilpailujen tappiontakuu sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset. Liikunnan kansalaistoiminta -nimitystä käytetään, koska se merkitykseltään laajempi kuin liikunta-

järjestöt. Kansalaistoiminta pitää sisällään varsinaisten liikuntajärjestöjen lisäksi muut valtionavustusta saaneet kansalaisjärjestöt, esimerkiksi liikuntatoimeensa avustuksia saaneet kansanterveysjärjestöt.

Muut momentit -kohta kattaa samat menokohheet kuin taulukossa 4, lukuun ottamatta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa ja iltapäivätoimintaa sekä liikunnan terveysohjelmaa, jotka on tässä esitetty erillisinä kohtina.

Kuvio 4: Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2005

2.2 Huippu-urheilun valtionavustukset

Huippu-urheilulla tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää yksilö- ja joukkueurheilua. Opetusministeriön tehtävänä on edistää osaltaan eettisesti kestävästä kilpa- ja huippu-urheilusta ja luoda sille menestymisen edellytyksiä. Valtio ei tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua. Huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat muun muassa valmennuksen tehostaminen, valmentajakoulu-

tus, urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, antidopingtoiminta sekä huippu-urheilun koordinaatio.

Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio-, kehittämis- ja edunvalvontatehtävistä vastaa Suomen Paralympiakomitea. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan kilpa-

ja huippu-urheilun soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta koordinoi antidoping -toimintaa ja vastaa testien toteuttamisesta.

Huippu-urheilun valtionavustusten kasvu verrattuna vuoteen 2004 on seurausta siitä, että taulukkoon 5 on tilastoitu toiminta-avustuksen lisäksi myös järjestöjen saamat erityisavustukset. Menettely on poikkeaa edellisvuosien tilastoyhteenvedoista. Muutetulla menettelyllä on mahdollista nähdä kaikki opetusministeriön huippu-urheiluun käyttämät varat. Taulukko ei ole siis tältä osin vertailukelpoinen edellisvuosiin. Toiminta-avustukset jakaantuivat vuonna 2005 seuraavasti: Olympiakomitea 2 758 000 euroa, Paralympiakomitea 483 000 euroa, Suomen Antidopingtoimi-

kunta 1 350 000 euroa sekä Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU 833 900 euroa.

Taulukossa on otettu huomioon Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle myönnetty valtionavustukset valmentajien apurahoihin. Koska edellä mainitut avustukset näkyvät sarakkeessa Urheilijoiden ja valmentajien apurahat, niitä ei ole laskettu sisältyviksi kyseisten järjestöjen avustuksiin. Paralympiakomitean avustuksiin on lisätty muiden erityisavustusten lisäksi järjestön saama avustus Torinon Paralympialaisiin 2006. Avustusta ei ole kokonaan kirjattu vuodelle 2005, koska osa kuluista kohdentuu myös vuodelle 2006 (Paralympiakomitea ry:n tilinpäätösyhteenvedo vuodelta 2005).

	Olympia- komitea	Para- lympia- komitea	Urheilijoiden ja valmen- tajien apurahat *	Suomen Anti- doping- toimi- kunta ADT ry	Muut **	Kilpa- ja huippu- urheilun keskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä (Indeksi- korjattu)
1996	2 691 007	213 599	420 470	312 830	706 389	723 208	5 067 503	6 196 377
1997	2 472 363	192 743	420 470	312 830	841 781	723 208	4 963 394	6 010 096
1998	2 522 819	220 326	420 470	565 111	684 693	723 208	5 136 627	6 083 876
1999	2 522 819	269 100	504 564	565 111	538 201	740 027	5 139 822	5 985 251
2000	2 691 007	285 920	622 295	649 205	555 020	740 027	5 543 475	6 262 166
2001	2 758 282	336 376	622 295	649 205	555 020	770 301	5 691 480	6 226 149
2002	2 758 000	337 000	622 000	1 204 000	555 000	770 300	6 246 300	6 750 121
2003	2 758 000	363 000	622 000	1 204 000	555 000	770 300	6 272 300	6 545 465
2004	2 758 000	383 300	622 000	1 204 000	555 000	789 900	6 312 200	6 505 377
2005	2 908 000	556 665	762 000	1 458 000	555 000	847 000	7 086 665	7 086 665

* Vuoden 2005 toteutunut avustus 757 000 euroa

** Vuoden 2005 toteutunut avustus 554 054 euroa

Vuodelle 2005 on toiminta-avustuksen lisäksi laskettu myös järjestöjen saamat erityisavustukset

Lähde:

Huippu-urheilun valtionavustukset 2005.

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä, HARAVA.

Taulukko 5: Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1996–2005

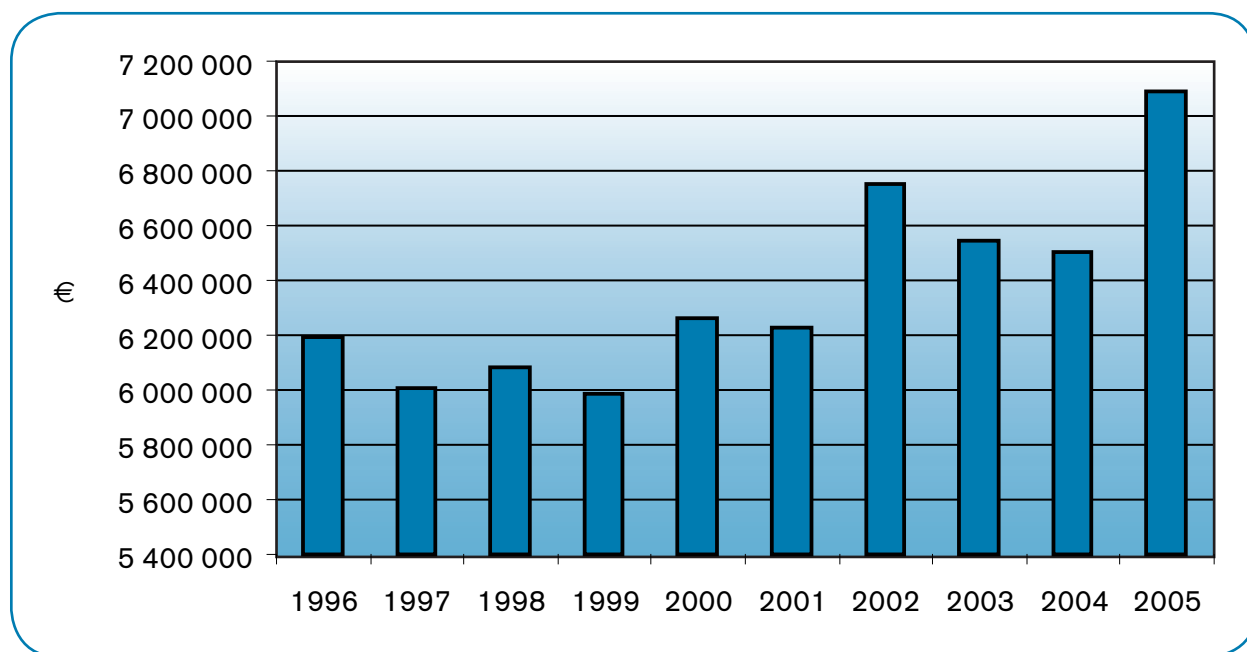
Huippu-urheilun osuuteen valtionavustusten kokonaissummasta kasvuun ovat vaikuttaneet myös Paralympiakomitean perustaminen, urheilijoiden ja valmentajien apurahamenetelmän luominen ja antidopingtoiminnan tehostuminen.

Paralympiakomitea perustettiin vuonna 1994 laajalaiseksi erityisryhmien huippu-urheilujärjestöksi.

Opetusministeriö on jakanut apurahoja urheilijoille ja valmentajille vuodesta 1996 lähtien. Apuraha pohjautuu valtioneuvoston periaatepäätökseen tukijärjestelmän luomisesta huippu-urheilijoille ja heidän henkilökohtaisille valmentajilleen. Alun perin Atlantan ja Naganon olympialaisiin tähdännyt järjestelmä muutettiin nykyiseen muotoonsa opetusministeriön päätöksellä vuonna 1999 (Opetusministeriön päätös 6.5.1999). Vuonna 2005 apurahan saaneita urheilijoita oli 80, joista kesäolympialajien edustajia (suluissa naiset/miehet) 32 (10/22), talvilajien 27 (11/16), ei-olympialajien urheilijoita 9 (5/4) ja paralympiaurheilijoita 12 (6/6). Urheilija-apurahoja jaettiin yhteensä 642 000 euroa. Valmentaja-apurahoista olympia- ja ei-olympialajien urheilijoiden valmentajat saivat yhteensä 104 000 euroa ja paralympiaurheilijoiden valmentajat yhteensä 16 000 euroa. (Opetusministeriön valmennus- ja harjoitteluapurahapäätös vuodeksi 2005)

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:lle myönnetty valtionavustus sisältää sekä toimintatettä laiteavustuksen. Valtionavustus vuoden 2005 toimintaan oli 833 900 euroa.

Huippu-urheilun tukeen on sisällytetty myös Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiön saama valtionavustus 121 000 euroa. Se on tarkoitettu urheilijoiden opiskelun edistämiseen lukuvuonna 2005–2006 (Opetusministeriön myöntämä erityisavustus Urheilijoiden Ammattienedistämissäätiölle 2005), joka ei ilmene taulukosta.

Kuvio 5: Huippu-urheilun valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1996–2005

Antidoping -työtä on tuettu valtionavustuksin 1980-luvulta lähtien, jolloin siitä vastaamaan perustettiin Kansallinen Dopingtoimikunta. Vuonna 1990 antidopingtoiminta siirtyi Liikuntalääketieteen ja testaustoimikunnan (LIITE ry) yhteyteen perustetulle Suomen Antidopingtoimikunnalle. Omaksi yhdistyksekseen Antidopingtoimikunta eriytettiin vuonna 2001. Dopingin vastaisen työn selkiyttämiseen täh-

dännyt organisaatiomuutos perustui Opetusministeriön asettaman Lahden hiihdon MM-kilpailujen doping -skandaalia tutkineen työryhmän ehdotukseen. Työryhmän ehdotuksen pohjalta antidoping -työtä tehostettiin organisaatiouudistuksen ohella myös kasvatamalla sen saamaa valtionapua. Antidopingtoiminnan rahoituksen kehitys on eritelty taulukossa 6.

Antidopingtoimikunnan vuoden 2005 erityisavustukset sisältävät avustukset yleisurheilun MM-kisoihin sekä UNESCO:n dopingin vastaisen yleissopimuksen valmisteluun.

Vuosi	Toiminta-avustus	Muutos edelliseen %	Erillisavustukset
1996	312 830	0,00	13 455
1997	312 830	0,00	16 819
1998	565 111	44,64	75 685
1999	565 111	0,00	
2000	649 205	12,95	55 502
2001	649 205	0,00	33 638
2002	1 204 000	46,08	
2003	1 204 000	0,00	
2004	1 204 000	0,00	278 700
2005	1 350 000	12,13	108 000

* Vuosina 1990 - 2001 Liikuntalääketieteen ja testaustoiminnan edistämisyhdistys LIITE ry, vuodesta 2002 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry

Taulukko 6: Antidoping -toimintaan myönnetyt määrärahat 1996–2005

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2006

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2006 poikkeaa aiemmista vuosista hieman. Tästä syystä taulukon 7 sisältö on erilainen edellisvuosiin verrattuna. Liikunnan kansalaistoiminnan osalta on eritelty taulukossa näkyvät alakohdat, lukuun ottamatta liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksia sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämistä. Edelliselle on budjetoitu 700 000 euroa ja jälkimmäiselle 320 000 euroa. Liikuntapaikkarakentaminen sisältää liikuntapaikkarakentamisen avustamisen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen tarkoitetun määrärahan. Veikkausvoittovaroista jaetaan valtakunnallisille ja alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille valtionosuuksia toimintaa varten sekä kehittämisavustuksia. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustuksiin on budjetoitu 2 250 000 euroa. Erikseen budjettivaroista myönnetään kiinteä määräraha valtionosuutena liikunnan koulutuskeskuksille, joka vuodelle 2006 on noin 1,3 miljoonaa euroa. Lisäksi liikunnan koulutuskeskuksille myönnetään kehittämisavustuksia, joihin vuonna 2005 budjetoitiin 715 000 euroa.

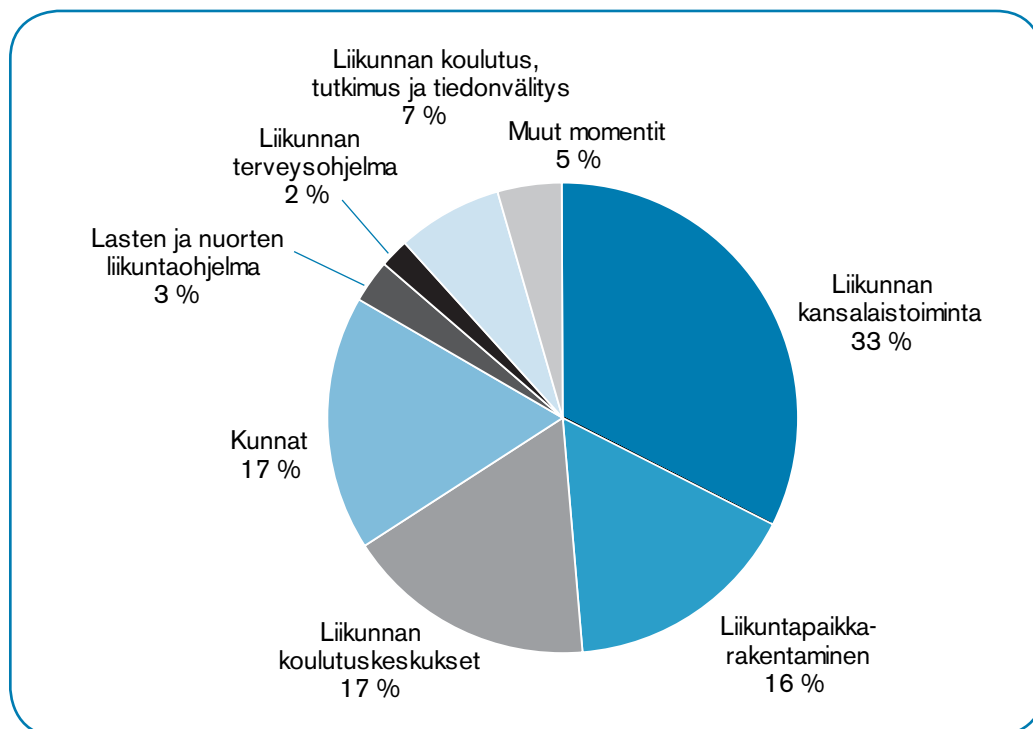
Opetusministeriön tilijaottelussa Liikunnan terveysohjelmaan kuuluvat Kunnossa kaiken ikää -ohjelma, johon on budjetoitu 1,3 miljoonaa euroa, ja Terveystta edistävän liikunnan neuvottelukunta, jolle on budjetoitu 400 000 euroa. Liikunnan koulutukseen, tutkimukseen ja tiedonvälitykseen on varattu vuodelle 2006 yhteensä lähes seitsemän miljoonaa euroa. Kyseiseen momenttiin kuuluvat seuraavat tahot: liikuntatieteelliset tutkimusprojektit ja yhteisöt, kansainväliset kongressit, liikunnan antidopingtoiminta, Suomen Urheilumuseosäätiö, Suomen Urheiluilmailuopisto sekä Urheilijoiden ammattienedistämssäätiö.

Muihin momentteihin on koottu kunnille jaettava tunnustuspalkinto sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa, tunnustuspalkinnot urheilijoille, kansainvälinen yhteistyö, valtion liikuntaneuvosto, läänien liikuntatoimi sekä määräraha opetusministeriön käytettäväksi.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	31 350 000	33
Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 600 000	
Suomen Olympiayhdistys ry	2 758 000	
Suomen Paralympiakomitea	580 000	
Liikuntajärjestöt	24 750 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	15 500 000	16
Liikunnan koulutuskeskukset	16 708 000	17
Veikkausvoittovarat	15 400 000	
Budjettivarat	1 308 000	
Kunnat	16 712 000	17
Lasten ja nuorten liikuntaohjelma	3 100 000	3
Liikunnan terveysohjelma	1 700 000	2
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	6 950 000	7
Muut momentit	4 365 000	5
Yhteensä	96 385 000	100

Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2006

Taulukko 7: Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2006

Kuvio 6: Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2006

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jolle julkisen hallinnon - valtion ja kuntien - on luotava edellytyksiä. Kuntien liikuntaan liittyvät tehtävät on määritelty 1.1. 1999 voimaan tulleessa liikuntalaissa. Sen mukaan kuntien ”tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät” (Liikuntalaki 1054/1998). Vuonna 2004 Suomessa oli 444 kuntaa (Tilastokeskus 2005). Kuntien liikuntatoimen osalta on huomattava, että tilinpäätöstiedot vuodelta 2005 eivät ole saatavilla tätä tilastoa tehtäessä ja kuntien viimeisimmät tilinpäätöstiedot ovat siten vuodelta 2004 muusta tilastoinnista poiketen.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen

Kunnalle myönnetään valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin asukasluvun mukaan. Vuonna 2004 liikunnan yksikköhinta oli 10,80 euroa asukasta kohden. Kuntien liikuntatoiminnan valtionosuudet maksetaan veikkausvoittovaroista.

Valtionosuus kattaa noin kolme ja puoli prosenttia kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista.

Maamme noin 29 000 liikuntapaikasta 70 % on kuntien omistamia. Opetusministeriö tukee kuntien liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjausta liikuntalain ja kuntien opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella harkinnanvaraisten avustusten järjestelmällä.

Vuonna 1997 tapahtunut muutos kuntien kirjantilinpäätösjärjestelmässä sekä opetustoimen valtionosuusjärjestelmässä aiheuttavat sen, ettei vuosien 1997–2004 tilinpäätöstietoja voi verrata ongelmitta aiempien vuosien tietoihin (Tilastokeskus 2005, 10–11).

Taulukko 8: Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen 1995–2004

Vuosi	Kuntien liikuntatoimi									Erityisavustukset	
	Vos- peruste euroa/as	Vos	Liikuntatoimen käyttö- kustannukset	Vos:n osuus käyttö- kustannuksista	Investoinnit liikuntaan ja ulkoiluun	Valtionapu investoin- teihin	Valtionavustus inv. %			kpl	avustus
1995	14,3	22 276	420 526	5,3 %	92 927	9 846	10,6 %				
1996	14,3	20 515	423 811	4,8 %	103 615	10 416	10,1 %				
1997	10,1	18 584	414 733	4,5 %	115 216	10 937	9,5 %				
1998	10,4	17 637	411 251	4,3 %	93 615	12 092	12,9 %				
1999	10,8	17 945	418 535	4,3 %	89 713	10 586	11,8 %				
2000	10,8	17 664	428 849	4,1 %	102 107	11 034	11 %				
2001	10,8	17 193	436 298	3,94 %	107 907	10 903	10 %				
2002	10,8	16 801	398 014	4,22 %	110 635	10 041	9,1 %				
2003	10,8	16 032	446 118	3,59 %	119 859	9 178	7,7 %				
2004	10,8	15 867	461 847	3,44 %	122 214	14 433	11,8 %			1	20

Lähteet:
Tilastokeskus 2005.
Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.
Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset Liikunnan terveysohjelmaan 2004.

Taulukossa 8 esitetään kuntien liikuntatoimen saama valtionosuus. Taulukon tiedot ovat indeksikorjattuja lukuja. Muissa sarakkeissa on käytetty julkisten menojen hintaindeksiä, mutta investoinnit liikuntaan ja urheiluun -sarakkeessa rakennuskustannusindeksiä. Indeksikorjausta ei ole tehty valtionosuusperusteena käytettävään euroa/asukas -sarakkeen tietoihin.

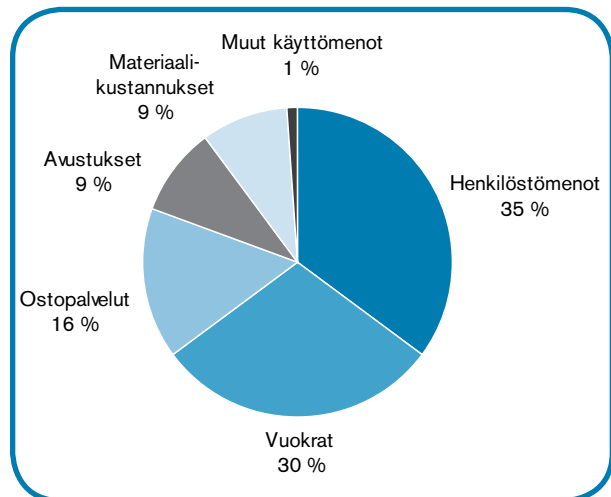
Taulukkoon on otettu uudeksi sarakkeeksi kuntien valtiolta saamat erityisavustukset, joihin ei ole tehty indeksikorjauksia, koska vertailutiedot edellisiltä vuosilta puuttuvat. Kuntien saama valtionosuus liikuntatoimeen on korvamerkitty. Valtionosuuksien lisäksi kunnille on myönnetty hakemuksesta erityisavustuksia.

Tällä hetkellä on saatavissa vuoden 2005 tilanne kunnille myönnettyistä erityisavustuksista, joiden kokonaismäärässä on huomattavissa selvä nousu. Tarkasteltaessa momenttia Opetusministeriön käytettäväksi, erityisavustuksia kunnille myönnettiin kolmelle kunnalle yhteensä 78 000 euroa kyseisenä vuonna.

Uuteen sarakkeeseen ei ole kirjattu valtion jakamia avustuksia liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin. Kyseiset erityisavustukset kohdentuvat yleensä kunnille, kuntayhtymille tai kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Näitä tietoja käsitellään luvussa 4 (Liikuntapaikat).

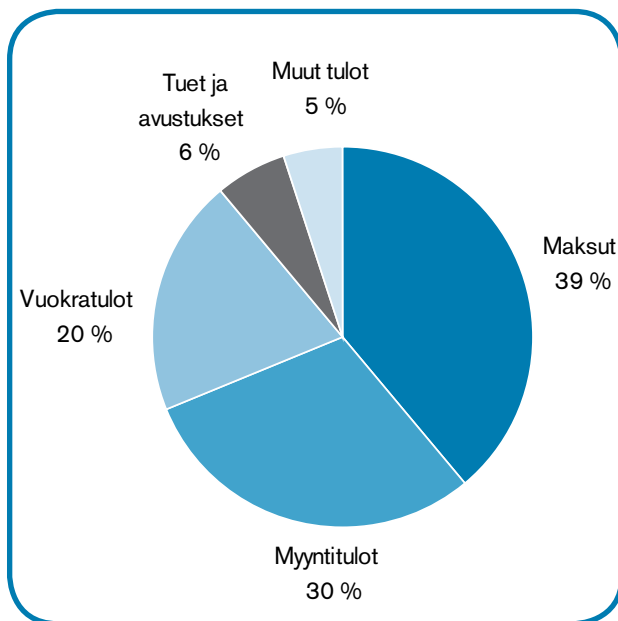
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2004

Kuntien liikuntatoimen menot muodostuvat henkilöstömenoista, vuokrista, ostopalveluista, avustuksista, materiaalikustannuksista sekä muista käyttömenoista. Menoeristä suurin on henkilöstömenot, joka vuonna 2004 oli 141,7 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoimessa työskentelee yhteensä noin 6000 työntekijää. Vuokriin kunnat käyttävät 119 miljoonaa euroa, ostopalveluihin 63,2 miljoonaa euroa, avustuksiin 37,5 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 36,7 miljoonaa euroa. Muut käyttökustannukset muodostavat loput kokonaiskustannuksista 4,3 miljoonalla eurolla. Yhteensä kuntien liikuntatoimen käyttötalouden menot olivat tarkasteluvuonna 402,5 miljoonaa euroa.

Kuvio 7: Kuntien liikuntatoimen menot vuonna 2004

Vuoden 2004 kuntien liikuntatoimen 78,2 miljoonan euron tulot muodostuivat maksuista, myyntituloista, vuokratuloista, tuista ja avustuksista sekä muista tuloista. Näistä suurin tulonlähde oli maksut, 31 miljoonaa euroa. Maksut koostuvat muun muassa uimahallien, liikuntahallien ja muiden liikuntapaikkojen käyttömaksuista. Myyntitulot kyseisenä vuonna olivat 23,8 miljoonaa euroa ja vuokratulot 15,3 miljoonaa euroa. Avustusten ja tukien kautta kunnat saivat 5,1 miljoonaa euroa. Loput lähes kolme miljoonaa euroa tulivat muista tuloista.

Kuvio 8: Kuntien liikuntatoimen tuotot vuonna 2004

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Suomen kunnista vuonna 2004 kaupunkimaisia kuntia oli 68, taajaan asuttuja 73 ja maaseutumaisia 303. Väestö jakaantui kuntaryhmittäin seuraavasti: kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopussa 3 258 381 henkeä, taajaan asutuissa kunnissa 888 346 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 1 089 884 henkeä. (Tilastokeskus 2005, 5.)

Liikuntatoimen tilastojulkaisussa on käytetty Tilastokeskuksen käyttämää kuntaryhmitystä. Kaupunkimaisia kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman väkiluku on vähintään 15 000. Taajaan asutuksi luetaan puolestaan kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4000, kuitenkin alle 15 000. Maaseutumaisissa kunnissa väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa suurimman taajaman väkiluvun ollessa alle 4 000. (Tilastokeskus 2005, 5, 11–12.)

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taaiaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Menot	Tulot	Netto €/as	Muutos %	Menot	Tulot	Netto €/as	Muutos %	Menot	Tulot	Netto €/as	Muutos %	Menot Indeksi- korjattu	Tulot
1995	242 823	40 426	67,9	0,0	39 162	4 011	43,2	0,0	55 515	4 596	38,3	0,0	420 526	61 094
1996	248 809	39 857	69,5	2,2	46 638	5 210	46,3	7,0	51 153	4 020	38,2	-0,4	423 811	60 021
1997	250 016	45 453	66,8	-3,9	43 634	6 374	43,6	-5,8	48 855	6 146	35,5	-7,0	414 733	70 199
1998	250 525	45 222	66,4	-0,5	46 415	7 022	46,1	5,8	50 279	6 089	37,2	4,7	411 250	69 090
1999	261 024	46 545	68,6	3,3	46 778	6 900	46,8	1,5	51 614	6 624	37,7	1,4	418 535	69 950
2000	277 166	49 516	72,5	5,6	48 897	7 658	48,9	4,7	53 569	7 040	39,2	4,0	428 849	72 539
2001	292 095	51 246	75,0	3,5	54 493	7 829	52,0	6,2	52 243	6 272	42,0	7,2	436 298	71 486
2002	301 857	54 522	77,0	2,7	56 794	8 176	55,0	5,8	53 732	6 607	42,0	0,0	445 645	74 895
2003	313 576	58 346	79,0	2,6	57 526	8 912	55,0	0,0	56 398	7 535	45,0	7,1	446 118	78 050
2004	328 486	64 015	81,0	2,5	60 420	8 755	58,0	5,5	59 226	8 130	47,0	4,4	461 847	83 376
1995–2004				19,2				34,2				22,6		

Lähde:

Tilastokeskus 2005.

Liikuntatoimi tilastojen valossa.

Taulukko 9: Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin 1995–2004 (1000 €)

4 Liikuntapaikat

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatiilojen perustamishankkeisiin. Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista, peruskorjaamista ja varustamista. Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Avustusta voidaan myöntää myös muille yhteisöille.

Edellä tarkoitetuista valtionavustuksista on voimassa mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään perustamishankkeiden valtionavustuksesta. Ministeriön on liikuntapaikkarakentamiseen avustuksia myöntäessään pyydettävä asianomaisen lääninhallituksen ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

Valtion talousarvioesityksen mukaisesti liikuntapaikkarakentamisen painopisteinä ovat uimahallien peruskorjaukset ja lähiliikuntapaikat. Liikuntapaikkojen rakentamisen valtakunnallinen rahoitussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Rahoitussuunnitelmassa nimetään ennakkoivasti hankkeet, joita opetusministeriö varautuu avustamaan seuraavina neljänä vuotena

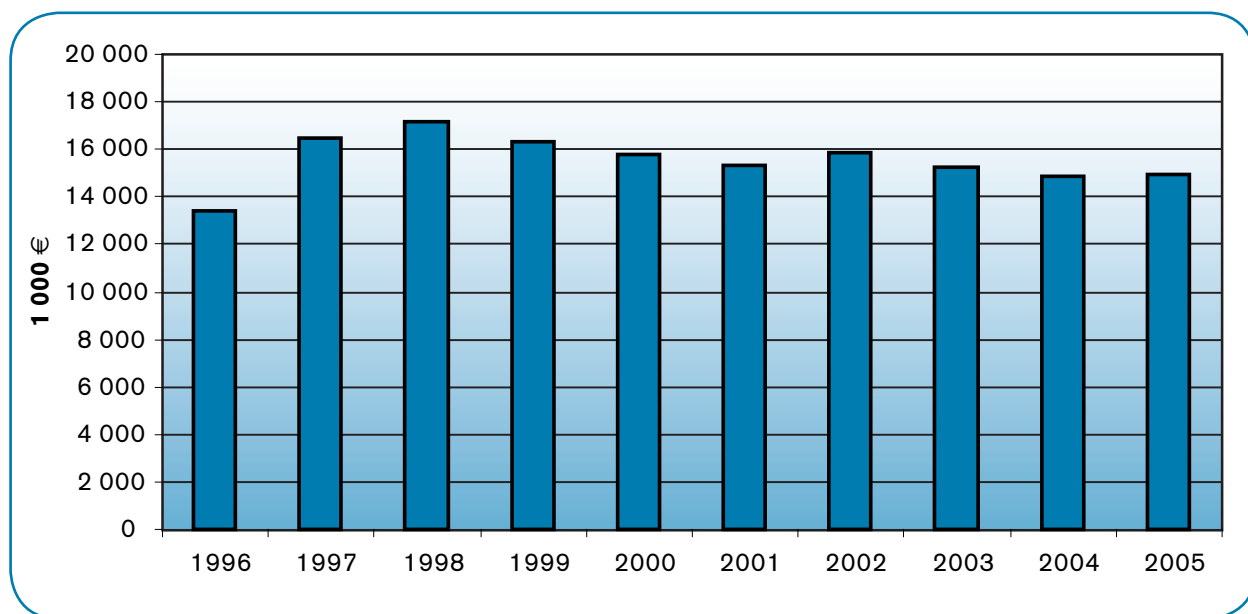
edellyttäen, että rahoituskehys säilyy arvioidun suuruisena.

Yhteensä liikuntapaikkarakentamista tuettiin vuonna 2005 valtion liikuntamäärärahoista lähes 15 miljoonalla eurolla. Summa sisältää perustamishankkeiden rakennuskustannusten lisäksi liikuntapaikkarakentamiseen liittyvät kehittämis- ja tutkimustoimintaa varten myönnetty avustukset, joihin myönnettiin vuonna 2005 yli 660 000 euroa. Vuoteen 1999 asti suunnistuskarttojen valmistukseen myönnetty avustukset kuuluivat liikuntapaikkarakentamisen kehittämisen- ja tutkimustoimintaan. Liikuntapaikkarakentamisen avustamista eli perustamishankkeiden rakentamista tuettiin lähes 14,3 miljoonalla eurolla. Vuosien 1996–2005 avustukset on muutettu vuoden 2005 rahanarvoon rakennuskustannusindeksin avulla.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1996	10 932	13 412
1997	13 741	16 458
1998	14 649	17 154
1999	14 105	16 290
2000	14 072	15 789
2001	14 044	15 307
2002	14 680	15 863
2003	14 387	15 272
2004	14 371	14 891
2005	14 932	14 932

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Taulukko 10: Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty avustukset 1996–2005

Kuvio 9: Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1996–2005

Myönnettäessä avustusta liikuntapaikkojen rakentamiseen ensisijaisina kohteina ovat olleet laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat uudisrakennus- ja peruskorjauskohteet. Avustuksen tavoitteena on liikuntapaikkojen riittävän määrän ohella ollut liikuntapaikkojen taloudellisuus, toiminnallisuus, tekninen ja esteettinen laatu sekä liikkumisesteettömyys. Liikuntapaikkarakentamisen tavoitteita ja avustusperiaatteita kuvataan tarkemmin Valtion liikuntaneuvoston hyväksymässä Liikuntapaikkarakentamisen Suunta 2007 -asiakirjassa.

Lääni	2004				2005			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM
Etelä-Suomi	50	19	44	8	79	23	46	9
Länsi-Suomi	65	16	52	7	72	13	52	10
Itä-Suomi	21	9	12	3	26	4	14	2
Oulu	27	8	14	2	19	6	13	3
Lappi	37	1	13	1	31	0	21	0
Valtakunnalliset hankkeet								
Yhteensä	200	53	135	21	227	46	146	24

Taulukko 11: Liikuntapaikkarakentamista koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2004 ja 2005

Opetusministeriö myöntää avustuksia liikuntapaikkarakentamisen perustamishankkeisiin, joiden kustannusarvio on yli 700 000 euroa. Tätä pienemmät - erityisesti lähiliikuntapaikkahankkeet - on delegoitu lääninhallituksille.

Lääni	Opetusministeriö Avustukset				Läninhallitukset Avustukset				Yhteensä Avustukset			
	2004		2005		2004		2005		2004		2005	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%
Etelä-Suomi	2 971	33,0	3 192	34,4	1 635	34,1	1 800	36,1	4 606	33,4	4 992	35,0
Länsi-Suomi	3 320	36,9	4 256	45,9	1 635	34,1	1 593	31,9	4 955	35,9	5 849	41,0
Itä-Suomi	1 180	13,1	1 000	10,8	500	10,4	540	10,8	1 680	12,2	1 540	10,8
Oulu	1 320	14,7	830	8,9	530	11,0	510	10,2	1 850	13,4	1 340	9,4
Lappi	200	2,2	0	0,0	500	10,4	550	11,0	700	5,1	550	3,9
Valtakunnalliset hankkeet									0	0,0		
Yhteensä	8 991	100	9 278	100	4 800	100	4 993	100	13 791	100	14 271	100

Taulukko 12: Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rakennuskustannuksiin vuosina 2004 ja 2005

Vuonna 2005 suurin osa valtionavusta myönnettiin uima-, jää- ja liikuntahallien peruskorjauksiin. Suurimmat avustussummat olivat 500 000 euroa. Lapin läänissä ei ollut yli 700 000 euron hankkeita.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Luvussa tarkastellaan vapaan sivistystyön koulutusta liikunnan koulutuskeskusten toiminnassa. Valtion liikuntabudjetista rahoitetaan ainoastaan kyseistä koulutusta. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetään valtionosuutta vapaan sivistystyön koulutuksen järjestämiseen veikkausvoittovaroista. Lisäksi valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset saavat valtionosuudesta osan yleisistä budjettivaroista.

Vuoden 1999 alusta tuli voimaan uusi koulutuslainsäädäntö, joka koskee myös liikunnan koulutuskeskuksia. Lain seurauksena ammatillinen koulutus siirtyi rahoitettavaksi ammatillisen opetuksen momentilta ja liikunnanohjaajakoulutus ammattikorkeakouluopetuksen momentilta. Vuonna 2003 ammatillinen lisäkoulutus siirtyi myös vapaan sivistystyön oppilaitosten osalta valtionosuusjärjestelmään. Yllä mainittu tarkoittaa sitä, että kyseiset koulutukset saavat valtionosuutta, mutta niitä ei rahoiteta valtion liikuntamäärärahoista. Siksi tarkastelun painopiste on vapaan sivistystyön koulutuksessa.

Liikunnan koulutuskeskusten toiminnan kokonaisuuden hahmottamiseksi sekä vertailun vuoksi taulukoissa esitetään myös tietoja muista opiskelijavuo-

rokausista. Yllä mainittujen koulutusten lisäksi muut opiskelijavuorokaudet pitävät sisällään maksullisen palvelutoiminnan. Koulutuksen eri osa-alueet on nähtävissä taulukosta 20. Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset eivät järjestä ammatillista peruskoulutusta.

Koulutusta ja sen rahoitusta urheiluopistoissa ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), laki ammattikorkeakoulutuksesta (255/1998), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) ja näihin lakeihin liittyvät asetukset.

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Vapaan sivistystyön koulutuksessa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Tämän lisäksi liikunnan koulutuskeskusten tehtävänä on antaa ammatillista perus- ja lisäkoulutusta sekä tarjota maksullista palvelutoimintaa. Koko väestölle liikunnan koulutuskeskukset toimivat kunto- ja terveystoiminnan koulutuskeskuksina.

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuosien 1996–1999 käyttökustannukset sisältävät suoriteperusteiset valtionosuudet käyttökustannuksiin, harkinnanvaraiset lisäavustukset ja vuokra-arvon pääomakorvaukset. Kahta viimeksi mainittua ei ole jaettu vuodesta 1999 lähtien.

Käyttökustannusten valtionosuuden perusteena käytetään suoritteiden määrää sekä suoritteille vahvistettavia keskimääräisiä yksikköhintoja. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön suoritteena on käytetty vuoden 1993 valtionosuusudistuksesta lähtien opiskelijavuorokautta. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden pituista oleskelua liikunnan koulutuskeskuksessa. Vuonna 1999 voimaan tulleen lakiuudistuksen seurauksena valtionapukelpoisiin opiskelijavuorokausiin sisältyvät vain vapaan sivistystyön vuorokaudet.

Taulukossa 13 esitetään edellä mainitusta syystä johtuen toteutuneita valtionapukelpoisia vuorokausia, koska ennen vuotta 1999 valtionapukelpoisiin vuorokausiin kuului myös aikaisemmin mainittuja muun koulutuksen opiskelijavuorokausia. Vuodesta 1999 alkaen valtionapukelpoisiin vuorokausiin kuuluu siis vain vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta lasketaan joka toinen vuosi jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Suoritekohtaisten yksikkökustannusten laskennassa on käytetty koulutuskeskusten ilmoittamia valtionapukelpoisia toteutuneita opiskelijavuorokausia.

Suoriteperusteinen valtionosuus			Toteutetut opiskelijavuorokaudet			Toteutetut		Va-vrk %-osuus kaikista
Vuosi	Milj. €	Indeksi- korjattu	Va-vrk *	Muut	Yht.	€/Va-vrk	Indeksi- korjattu	
1996	13,47	16,47	360 872	72 233	433 105	37	46	83
1997	14,90	18,04	375 017	95 794	470 811	40	48	80
1998	16,87	19,98	376 639	152 578	529 217	45	53	71
1999	10,75	12,51	284 028	137 869	421 897	38	44	67
2000	10,93	12,35	317 620	144 196	464 134	34	39	68
2001	11,31	12,37	319 947	140 320	460 267	35	39	70
2002	11,88	12,84	314 597	224 762	539 359	38	41	58
2003	11,99	12,51	323 331	268 115	591 446	37	39	55
2004	12,27	12,65	330 933	265 342	596 275	37	38	56
2005	12,88	12,88	332 307	301 382	633 689	39	39	52

* Va-vrk= valtionapukelpoinen opiskelijavuorokausi

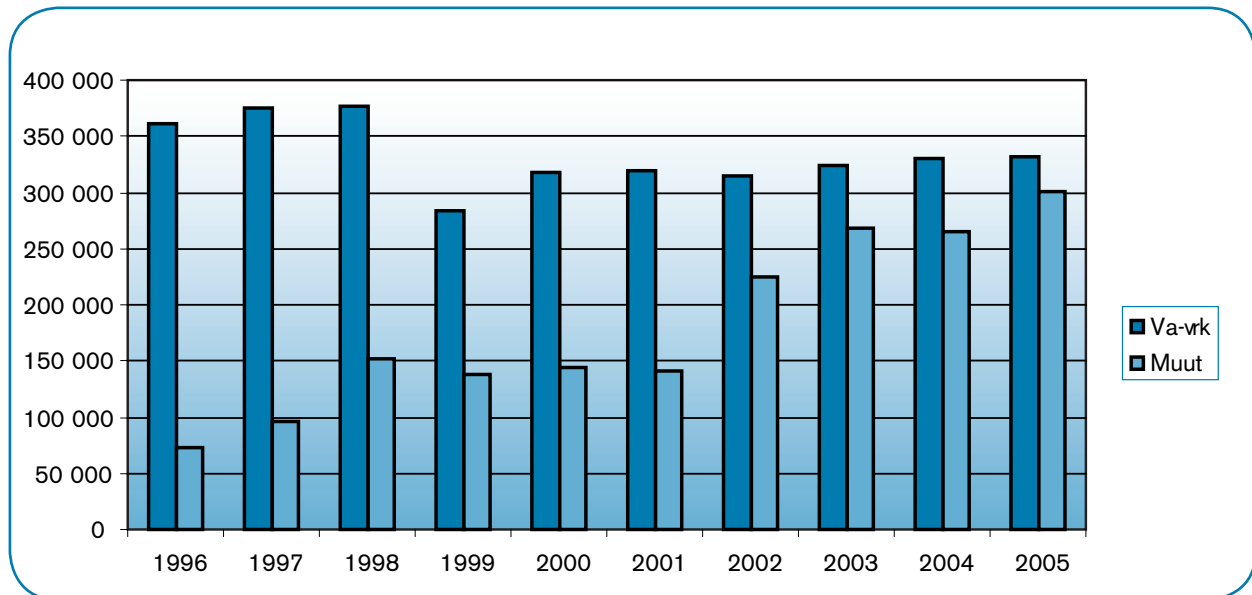
Taulukko 13. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1996–2005

Lainsäädäntö (801/1992) on vuodesta 1993 alkaen antanut liikunnan koulutuskeskuksille mahdollisuuden kohentaa talouttaan järjestämällä valtionapukelpoisen koulutuksen lisäksi myös muuta maksullista

palvelutoimintaa. Tällaisia ovat esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urhei-

luseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus. Maksullisen palvelutoiminnan osuus on yli puolet (54 %) siitä kokonaisuudesta, joka jää vapaan sivistystyön koulu-

tuksen ulkopuolelle. Kyseisen kokonaisuuden osuus kaikista opiskelijavuorokausista on kuvion tarkastelujaksolla kasvanut 20 prosentista 47 prosenttiin.

Kuvio 10: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1996–2005

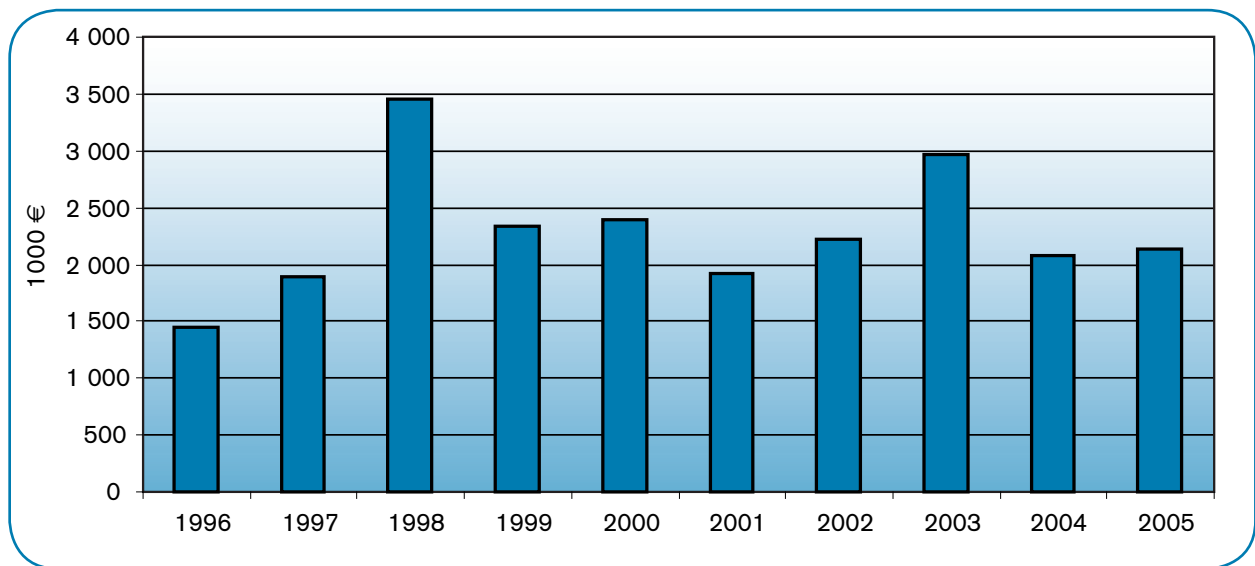
Liikunnan koulutuskeskukset voivat saada vuosittain käyttökustannusavustusten lisäksi myös harjoittelu- ja kehittämisavustuksia sekä rakentamisavustuksia. Kehittämissuhteisiin myönnettiin vuonna 2005 valtionavustusta valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille yhteensä 880 800 euroa. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rakentamista tuettiin 2,14 miljoonalla eurolla. Kaik-

ki avustukset olivat peruskorjaushankkeisiin (Esitys valtion liikuntaneuvoston lausuntoa varten liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeiden avustamisesta vuonna 2005). Taulukossa 14 ja kuviossa 15 vuosien 1996–2005 investointiavustukset on muutettu vuoden 2005 rahanarvoon rakennuskustannusindeksin avulla.

Vuosi	Veikkausvoittorahat	Indeksikorjatut avustukset
1996	1 177	1 444
1997	1 578	1 891
1998	2 946	3 450
1999	2 018	2 331
2000	2 133	2 393
2001	1 758	1 916
2002	2 057	2 222
2003	2 802	2 974
2004	2 000	2 072
2005	2 140	2 140

Lähteet: Liikuntaopistojen perustamiskustannuksiin myönnettävät avustukset vuonna 2005, Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin 2005.

Taulukko 14: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointi- eli rakentamisavustukset vuosina 1996–2005 (1000€)

Kuvio 11: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1996–2005

Taulukossa 15 esitetään vapaan sivistystyön osalta valtion kokonaisrahoitus, johon sisältyy käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus, kokeilu- ja kehittämisavustukset sekä rakentamisavustukset. Taulukossa esitetään myös suoriteperusteisen valtionosuuden perusteena käytettävät opiskelijavuorokaudet opetusministeriön päätöksen mukaan ja toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet. Lisäksi taulukossa ilmoitetaan liikunnan koulutuskeskusten järjestämän muun palvelutoiminnan toteutuneet vuorokaudet, huomioituna myös etäopetus. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta oli 73,70 euroa (sis. alv) opiskelijavuorokautta kohti (Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien yksikköhinnat vuonna 2005). Maksullisen palvelutoiminnan osuus vuonna 2005 oli lähes 26 prosenttia kaikista toteutuneista opiskelijavuorokausista (Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta 2005).

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonais-rahoitus (€)	Opiskelijavuorokaudet						
		OPM:n päätös			Toteutuneet			
		suoriteper. vos/€	vs-vrk *	€/ vs-vrk	vs-vrk	€/ vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 375 846	1 075 946	22 460	48	25 190	43	13 890	39 080
Kisakallion Urheiluopisto	1 029 541	877 141	18 310	48	26 465	33	23 579	50 043
Kuortaneen Urheiluopisto	2 325 521	1 522 421	31 780	48	42 155	36	31 975	74 130
Lapin Urheiluopisto	743 328	511 328	11 560	44	16 334	31	22 908	39 242
Liikuntakeskus Pajulahti	1 806 125	1 369 125	28 580	48	40 495	34	28 611	69 107
Solvalla Idrottsinstitut	464 802	301 802	6 300	48	7 111	42	23 994	31 105
Suomen Urheiluopisto	3 171 767	2 658 967	55 505	48	65 278	41	88 812	154 090
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 231 660	1 200 260	25 055	48	27 728	43	11 779	39 506
Urheiluopisto Kisakeskus	1 065 147	894 147	18 665	48	20 440	44	3 829	24 269
Varalan Urheiluopisto	1 055 850	1 043 850	21 790	48	24 871	42	30 736	55 607
Vuokatin Urheiluopisto	1 644 883	1 430 683	29 865	48	36 242	39	21 269	57 511
Yhteensä	15 914 468	12 885 668	269 870		332 307		301 382	633 689
Keskiarvo				48		39		
Lähde: Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2005. "Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden laskentaperusteena käytettävät opiskelijavuorokaudet 2005." Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta 2005. * vs-vrk= vapaan sivistystyön vuorokausi								

Taulukko 15: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus ja opiskelijavuorokaudet vuonna 2005

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	9 039	3 528	0	0	24	73	15 023	7 426	24 086	11 027	35 113
Kisakallion Urheiluopisto	3 751	5 291	79	84	0	0	2 577	1 463	6 407	6 838	13 245
Kuortaneen Urheiluopisto	7 640	6 883	39	50	40	26	9 159	5 540	16 878	12 499	29 377
Lapin Urheiluopisto	3 923	2 902	50	24	35	24	3 559	3 553	7 567	6 503	14 070
Liikuntakeskus Pajulahti	7 340	6 464	42	31	21	10	5 962	3 504	13 365	10 009	23 374
Solvalla Idrottsinstitut	1 186	1 084	32	17	7	6	7 228	4 821	8 453	5 927	14 380
Suomen Urheiluopisto	13 725	10 507	85	33	159	79	2 108	1 039	16 077	11 658	27 734
Tanhuvaaran Urheiluopisto	4 885	4 127	37	25	0	0	6 811	0	11 733	4 152	15 885
Urheiluopisto Kisakeskus	4 332	4 215	0	0	4	11	1 670	1 430	6 006	5 656	11 662
Varalan Urheiluopisto	3 071	3 386	31	29	37	10	8 158	8 954	11 297	12 379	23 676
Vuokatin Urheiluopisto	6 622	4 326	0	0	26	36	3 247	1 879	9 895	6 241	16 136
YHTEENSÄ	65 514	52 713	394	292	353	275	65 502	39 609	131 763	92 888	224 651
%-osuus	55	45	57	43	56	44	62	38	59	41	100

Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta 2005

Taulukko 16: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävinä vuonna 2005

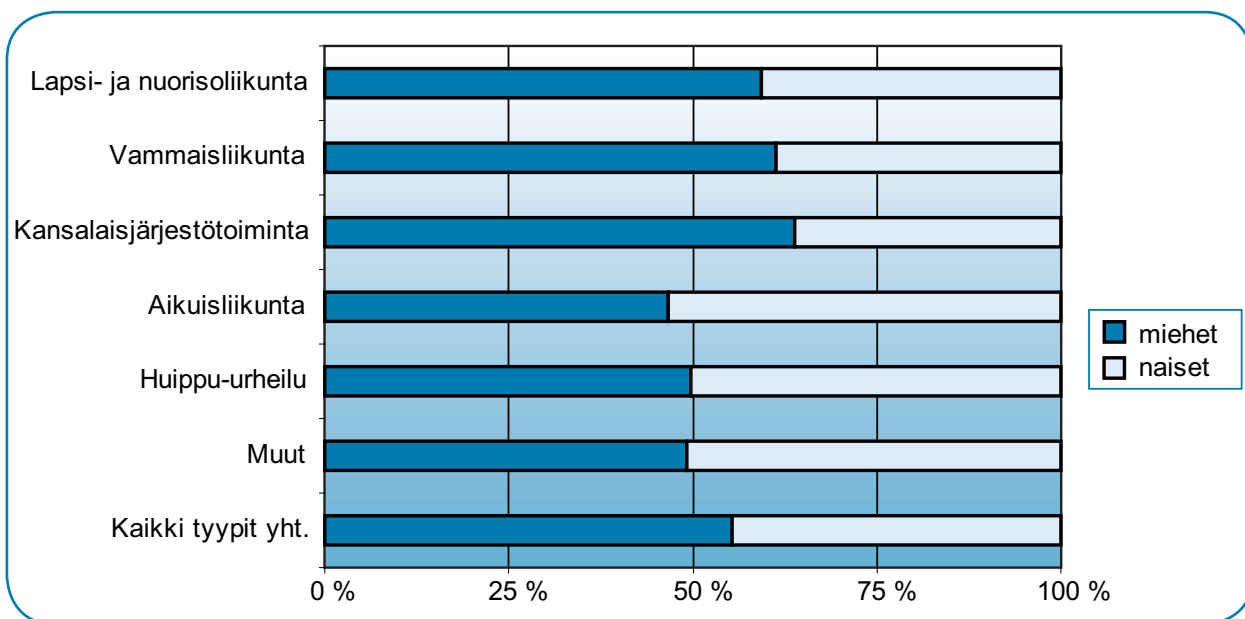
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia on kolme. Vapaan sivistystyön suoritteena on käytetty vuoden 1993 valtionosuusuudistuksesta lähtien opiskelijapäivää, mikä edellyttää vähintään 4 tunnin koulutusta alueellisessa liikunnan koulutuskeskuksessa päivää kohden.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta vuonna 2005 oli 14,8 euroa (sis. alv) opiskelijavuorokautta kohti. Alueellisten liikunnan kou-

lutuskeskusten opiskelijavuorokauden yksikköhinta määrätään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa.

Taulukossa 17 esitetään vapaan sivistystyön suori-teperusteisiin käyttökustannuksiin valtionosuudet sekä tiedot toteutuneista opiskelijapäivistä vapaan sivistys-työn päivät ja muut päivät eriteltyinä. Muut päivät kattavat ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksulli-sen palvelutoiminnan päivät.

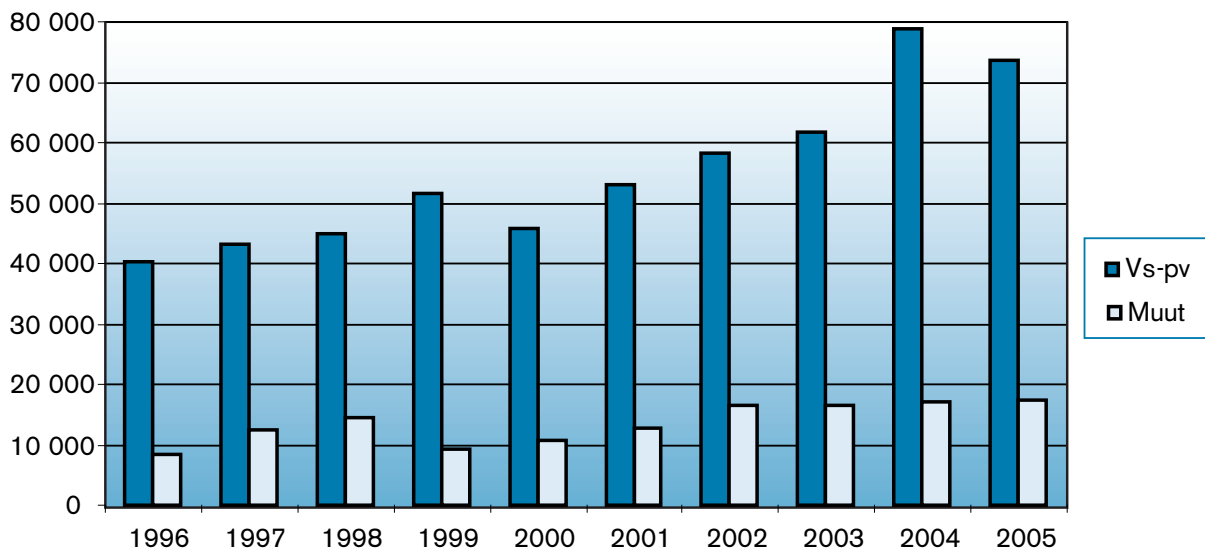

Kuvio 12: Nais- ja miesopiskelijoiden määrä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2005

Suoriteperusteinen valtionosuus			Opiskelijapäivät			Toteutetut		Va-pv %-osuus kaikista
Vuosi	€	Indeksikorjattu	Vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/Vs-pv	Indeksi- korjattu	
1996	216 710	264 986	40 164	8 367	48 531	5,4	6,6	83
1997	215 911	261 444	43 230	12 541	55 771	5,0	6,0	78
1998	234 168	277 351	44 828	14 624	59 452	5,2	6,2	75
1999	260 859	303 767	51 576	9 215	60 791	5,1	5,9	85
2000	283 240	319 961	45 700	10 688	56 388	6,2	7,0	81
2001	452 156	494 633	53 091	12 715	65 806	8,5	9,3	81
2002	452 140	488 609	58 253	16 385	74 638	7,8	8,4	78
2003	490 620	511 987	61 743	16 614	78 357	7,9	8,3	79
2004	491 000	506 026	78 734	17 129	95 863	6,2	6,4	82
2005	490 620	490 620	73 505	17 470	90 975	6,7	6,7	81

* Vs-pv = Vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Taulukko 17: Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1996–2005

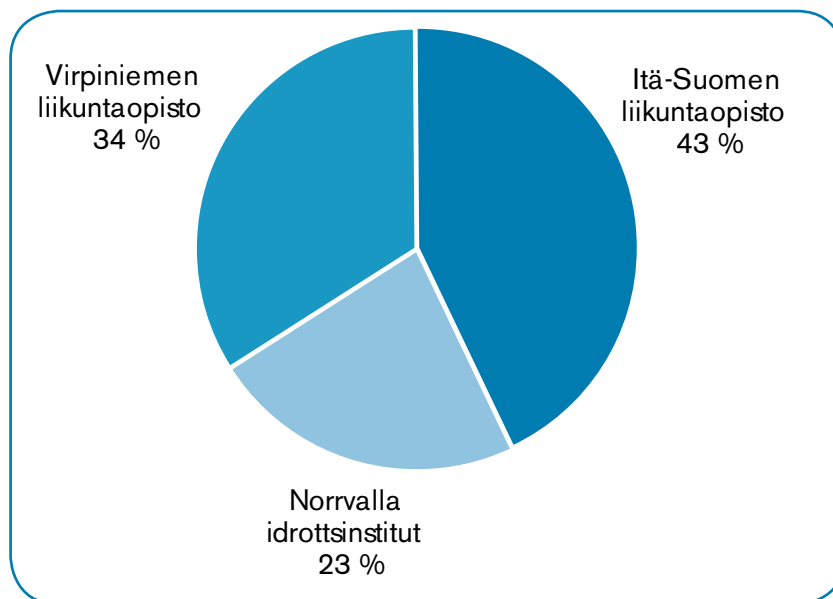
Kuvio 13: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1996–2005

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Opiskelijapäivät					
			OPM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv *	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	210 534	210 534	21 885	9,6	30 811	6,8	15 942	46 753
Norrvala Idrottsinstitut	233 121	112 121	11 655	9,6	20 833	5,4	0	20 833
Virpiniemen liikuntaopisto	167 965	167 965	17 460	9,6	21 861	7,7	1 528	23 389
Yhteensä	611 620	490 620	51 000		73 505		17 470	90 975
Keskiarvo				9,6		6,6		

Lähde:
 Käyttökustannusten valtionosuus vuodelle 2005
 Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta vuonna 2005
 Valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien ja opiskelijapäivien yksikköhinnat vuonna 2005.
 * vs-pv= vapaan sivistystyön päivä

Taulukko 18: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2005

Valtion kokonaisrahoitusta nostaa Norrvalla idrottssinstitutin kohdalla 11 000 euron avustus kokeilu- ja kehittämistoimintaan sekä 110 000 euron rakentamisavustus. Vuonna 2005 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille jaettiin käyttökustannusten suoriteperusteista valtionosuutta yhteensä 490 620 euroa. Indeksikorjaamaton summa on sama kuin vuonna 2003. Indeksikorjauksen takia se on kuitenkin pienempi vuonna 2005.

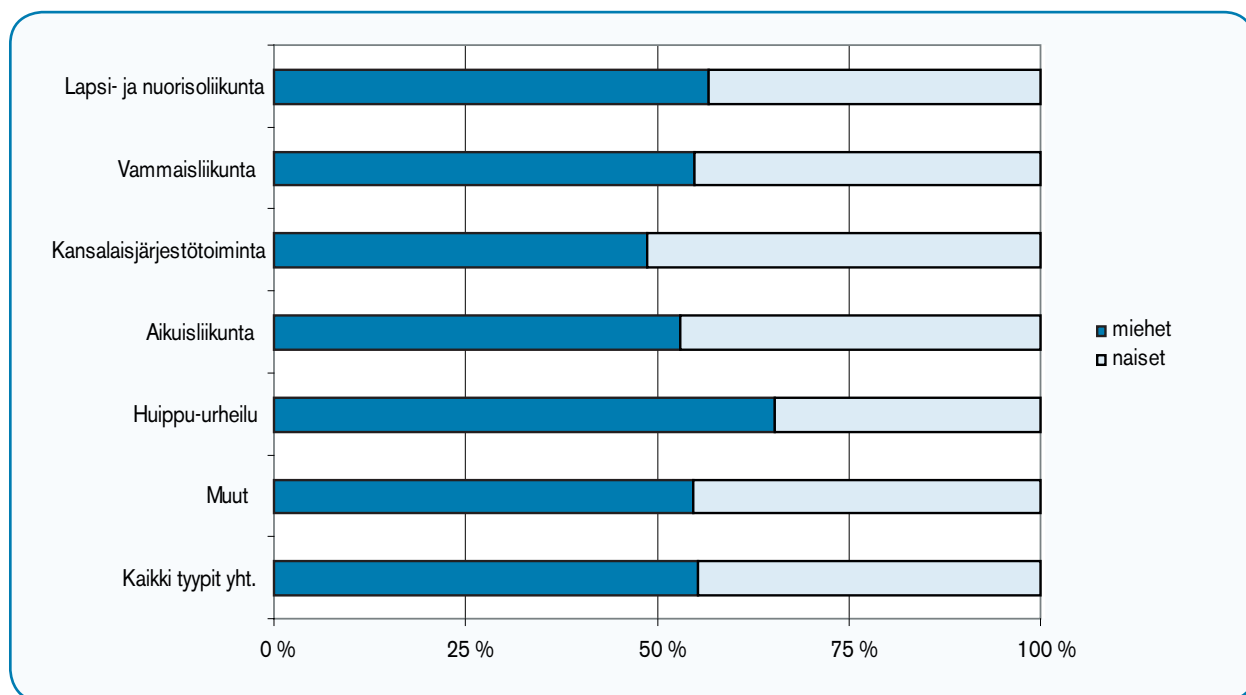

Kuvio 14: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten suoriteperusteisen valtionosuuden (490 620) jakautuminen vuonna 2005

Liikunnan koulutus- keskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä			
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki	%
Itä-Suomen Liikuntaopisto	7243	6473	0	0	52	113	176	256	7471	6842	14313	27,7
Virpinemen Liikuntaopisto	7822	7661	0	0	3	36	575	355	8400	8052	16452	31,9
Norrvalla Idrottssinstitut	12587	8246	0	0	0	0	0	0	12587	8246	20833	40,4
YHTEENSÄ	27652	22380	0	0	55	149	751	611	28458	23140	51598	
%-osuus	97,2	96,7	0,0	0,0	0,2	0,6	2,6	2,6	55,2	44,8	100	

Lähde: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta vuonna 2005

Taulukko 19: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävinä vuonna 2005

Kuvio 15: Nais- ja miesopiskelijoiden määrä alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2005

5.3 Yhteenveto liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamääristä

Kahdeksan valtakunnallista liikunnan koulutuskeskusta järjestää ammatillista peruskoulutusta. Liikunnan koulutuskeskuksissa suoritetaan liikunnanohjauksen perustutkinto. Liikunta-alan ammatillisen lisäkoulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvat seuraavat ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot: valmentajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto, liikuntapaikkojenhoitajan ammattitutkinto, liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto ja liikunnan ammattitutkinto. Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluu koulutuksen osalta muun muassa työnantajien tilaama henkilöstökoulutus.

Taulukossa 20 esitetään koulutuksen eri osa-alueiden opiskelijamäärät valtakunnallisissa ja alueellisissa koulutuskeskuksissa. Taulukosta havaitaan, että yhteensä valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa on vapaan sivistystyön koulutuksessa hieman yli

puolet opiskelijoista. Alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kyseinen koulutuksen osa-alue kattaa 97 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vapaan sivistystyön koulutuksen opiskelijoista yli puolet on lapsi- ja nuorisoliikuntaa käsittelevässä koulutuksessa. Opiskelijamäärät maksullisessa palvelutoiminnan koulutuksessa ovat vähäisiä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa, mutta valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa lähes puolet opiskelijoista opiskelee maksullisen palvelutoiminnan koulutuksessa.

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	118 227	52,6 %	50 032	97,0 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	61 665		32 173	
- vammaisliikunta	1 604		825	
- kansalaisjärjestötoiminta	11 383		6 476	
- aikuisliikunta	33 358		8 558	
- huippu-urheilu	8 035		1 684	
- muut	2 182		316	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	686	0,3 %	0	0 %
- nuorisostaan ammatillinen peruskoulutus	686		0	
- aikuisten ammatillinen peruskoulutus	0		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	0		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	628	0,3 %	204	0,4 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	531		118	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	57		86	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	40		0	
Maksullinen palvelutoiminta	105 111	46,8 %	1 362	2,6 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	217		0	
- työvoimapoliittinen koulutus	22		13	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	253		0	
- työnantajan tilaama koulutus	17 494		1 155	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	39 300		194	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	9 277		0	
- muut	38 549		0	
Yhteensä	224 651	100 %	51 598	100 %

Taulukko 20. Yhteenvedo liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärästä koulutusaloittain vuonna 2005

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikuntakulttuuri perustuu suurelta osin kansalaistoimintaan. Maassamme on noin 7 800 toimivaa urheiluseuraa, joissa toimii yli 500 000 vapaaehtoista kansalaista. Liikunta on selvästi suurin kansalaistoiminnan muoto Suomessa.

Opetusministeriö rahoittaa osan valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toimintamenoista vuosittain myöntävillä harkinnanvaraisilla valtionavustuksilla. Valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon, miten järjestö toimii liikuntalain tarkoituksen toteuttamiseksi. Avustuksia myöntäessään opetusministeriö ottaa huomioon liikunnan edistämisen, kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan, väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemisen liikunnan avulla. Lisäksi avustusta myönnettäessä harkitaan, miten järjestö edistää liikunnan avulla tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukee kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävää kehitystä.

Vuodelle 2005 valtionavustusta toimintaan haki 142 järjestöä. Vastaava luku vuonna 2004 oli 140. Hakijoista kymmenen oli sellaista järjestöä, joita opetusministeriö ei hyväksynyt liikuntalain 7 §:n ja liikuntaasetuksen (1055/1998) 1 §:n (728/2002) mukaisiksi valtionavustukseen oikeutetuiksi valtakunnallisiksi liikuntajärjestöiksi. (Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2005 ja

eräiden hakemusten hylkääminen.) Toimintaansa valtionavustusta saavan liikuntajärjestön tulee olla valtakunnallinen tai alueellinen rekisteröity yhdistys, jonka sääntöjen mukaisena pääasiallisena tarkoituksena on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen (Liikunta-asetus 1055/1998). Liikuntalain 7 §:n mukaan uudelle järjestölle ei myönnetä valtionavustusta ilman erityistä syytä ennen kuin se on toiminut ainakin vuoden pituisen tilikauden (Liikuntalaki 1054/1998).

Jos muuta ei ole mainittu, tilastotiedot liikuntajärjestöistä ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista (Liikuntajärjestön selvitys valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2005).

Taulukossa 21 esitettävissä tiedoissa ei ole huomioitu Suomen Liikunta ja Urheilu ry:tä eikä Suomen Olympiakomitea ry:tä. Tämän vuoksi luvut eroavat taulukosta 40. Avustusprosentti näissä kahdessa taulukossa poikkeaa myös, sillä ensin mainitussa taulukossa prosenttiluku muodostuu järjestöjen saamien valtionavustusten suhteesta järjestöjen valtionavustuksiin oikeuttaviin toimintamenoihin. Taulukossa 40 avustusprosentti kertoo, kuinka paljon valtionavustukset kattavat järjestöjen valtionavustuksiin oikeuttavista toiminnan kuluista. Näitä eroja selitetään tarkemmin jäljempänä.

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtion-avustukset	Avustuksen reaaliarvo	Reaalimuutos ed. vuoteen	Avustus%	Va:n muutos edellisestä vuodesta
1996	52 699 332	19 392 068	23 711 989		36,8	
1997	58 442 109	19 787 310	23 960 144	1,0 %	33,9	2,0 %
1998	61 739 601	19 963 907	23 645 464	-1,3 %	32,3	0,9 %
1999	68 719 905	20 317 102	23 658 980	0,1 %	29,6	1,8 %
2000	63 369 522	20 401 195	23 046 137	-2,6 %	32,2	0,4 %
2001	59 366 882	21 528 055	23 550 444	2,2 %	36,3	5,5 %
2002	77 935 585	22 301 000	24 099 780	2,3 %	28,6	3,6 %
2003	70 942 050	22 434 000	23 411 025	-2,9 %	31,6	0,6 %
2004	77 797 437	22 861 000	23 560 634	0,6 %	29,4	1,9 %
2005	89 111 519	24 261 000	24 261 000	3,0 %	27,2	6,1 %
* Lukuihin eivät sisälly SLU ja Olympiakomitea						

Taulukko 21: Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset 1996–2005

Järjestöryhmä	Avustus			
	2004		2005	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	13 339 500	49,9	14 174 900	49,9
Erytisryhmien liikuntajärjestöt	1 279 000	4,8	1 417 400	5,0
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	496 000	1,9	520 500	1,8
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 345 500	5,0	1 400 000	4,9
Finlands Svenska Idrott CIF rf	723 900	2,7	743 900	2,6
Suomen Latu ry	508 000	1,9	527 000	1,9
Muut liikuntajärjestöt	637 800	2,4	673 300	2,4
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5 800 500	21,7	6 129 500	21,6
Alueelliset liikuntajärjestöt	2 616 700	9,8	2 832 500	10,0
Edellisenä vuonna tulleet uudet hakijat	12 100	0,0	0	0,0
Yhteensä	26 759 000	100,0	28 419 000	100,0

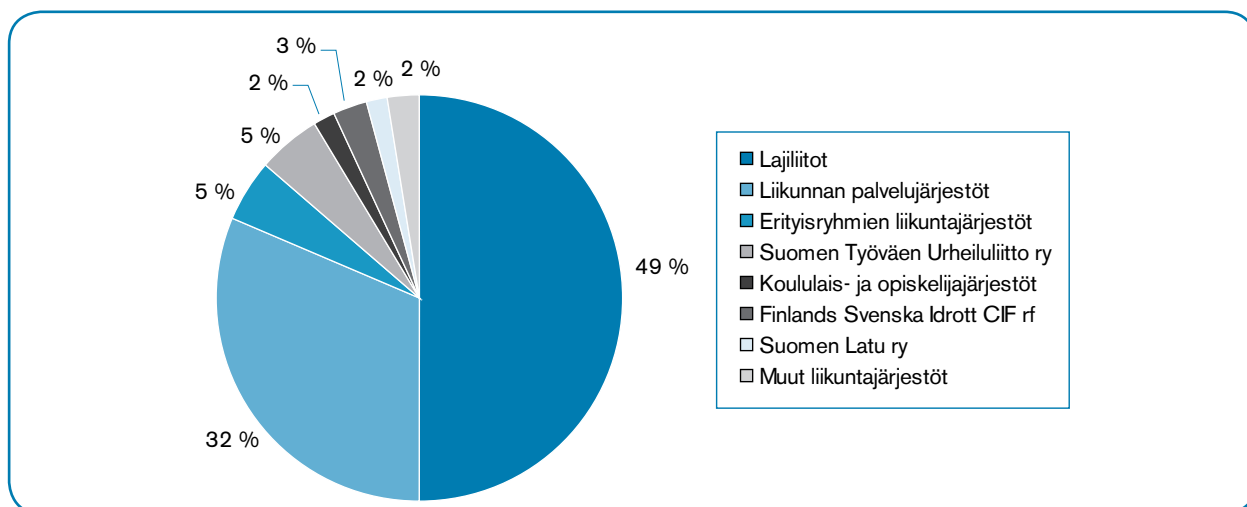
Taulukko 22: Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2004 ja 2005)

Opetusministeriön käytettävissä olevat määrärahat liikuntajärjestöjen toiminta-avustuksiin ovat kasvaneet vuodesta 2004 vuoteen 2005. Järjestöryhmien keskinäinen jakosuhte on pysynyt suunnilleen samana: Lajiliittojen avustukset kattavat noin puolet liikuntajärjestöille

myönnetystä valtionavustuksista. Lajiliittojen saamat valtionavustukset kasvoivat yhteensä yli 800 000 eurolla edellisvuodesta. Avustuksen jakautuminen edellä mainittujen järjestöjen kesken esitellään lajiliitoittain taulukossa 32. Avustuksista 1/5 myönnetään valta-

kunnallisille liikunnan palvelujärjestöille. Avustuksen jakautuminen tarkemmin näiden järjestöjen kesken esitellään taulukossa 37. Opetusministeriön liikuntajärjestöille myöntämiä erityisavustuksia tarkastellaan

taulukossa 42, jossa on varsinaisten liikuntajärjestöjen ja liikunnan palvelujärjestöjen lisäksi otettu huomioon myös liikuntaseuroille myönnetty erityisavustukset.

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2005

Järjestöryhmä	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Varsinaiset liikuntajärjestöt								
Lajiliitot	72	72	73	71	71	70	70	72
Erityisryhmien liikuntajärjestöt	11	13	13	14	12	13	13	14
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott CIF rf	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	15	15	16	16	16	16	15	17
Liikunnan palvelujärjestöt								
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5
Alueelliset liikuntajärjestöt	12	13	15	15	15	15	15	15
Uudet hakijat								
							1	
							1	
							1	
Yhteensä	123	126	130	129	127	127	129	131

Taulukko 23: Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2005

Liikuntajärjestöjen tietoja käsitellään jatkossa omissa taulukoissaan jaoteltuna seuraavasti: lajiliitot, erityisryhmien liikuntajärjestöt, koululais- ja opiskelijajärjestöt sekä omissa taulukossa TUL, CIF ja Suomen Latu.

Varsinaisista liikuntajärjestöistä omissa taulukossa on lisäksi muut liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä valtakunnallisia liikuntajärjestöjä ja alueellisia liikuntajärjestöjä tarkastellaan omissa taulukoissaan.

Järjestöryhmä / järjestö		2004	2005	%-muutos
I Varsinaiset liikuntajärjestöt				
1. Lajiliitot				
1	AKK-Motorsport ry	200 000	200 000	0,00
2	Sukeltajaliitto ry*	86 000	97 000	12,79
3	Suomen Aikidoliitto ry	27 000	30 000	11,11
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	30 000	30 000	0,00
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	90 000	95 000	5,56
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	355 000	425 000	19,72
7	Suomen Baseball ja Softball Liitto ry	5 000	5 000	0,00
8	Suomen Biljardiliitto ry	30 000	33 000	10,00
9	Suomen Castingliitto ry	6 700	6 700	0,00
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	5 000	10 000	100,00
11	Suomen Curlingliitto ry	25 200	30 000	19,05
12	Suomen Dartslitto ry	25 000	27 000	8,00
13	Suomen Golfliitto ry	340 000	340 000	0,00
14	Suomen Hiihtoliitto ry	790 000	865 000	9,49
15	Suomen Hockeyliitto ry	27 000	29 000	7,41
16	Suomen Ilmailuliitto ry	95 000	105 000	10,53
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	5 200	5 200	0,00
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	45 400	45 000	-0,88
19	Suomen Judoliitto ry	150 000	168 000	12,00
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	900 000	910 000	1,11
21	Suomen Jääpalloliitto ry	76 000	91 000	19,74
22	Suomen Kanoottiliitto ry	80 000	88 000	10,00
23	Suomen Karateliitto ry	137 000	142 000	3,65
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	0	30 000	-
26	Suomen Kaukalopallounioni	105 000	0	-100,00
25	Suomen Keilailuliitto ry	155 000	169 000	9,03
26	Suomen Keskusshakkiliitto ry	26 500	30 000	13,21
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	27 000	36 000	33,33
28	Suomen Koripalloliitto ry	475 000	493 000	3,79
29	Suomen Kyykkäliitto ry	8 000	8 200	2,50
30	Suomen Käsipalloliitto ry	79 000	95 000	20,25
31	Suomen Lentopalloliitto ry	580 000	599 000	3,28
32	Suomen Liitokiekkoliitto ry	15 000	20 000	33,33
33	Suomen Luisteluliitto ry	145 000	160 000	10,34
34	Suomen Lumilautaliitto ry	0	20 000	-
35	Suomen Miekkaileilyliitto ry	28 000	34 000	21,43
36	Suomen Moottoriliitto ry	159 000	159 000	0,00
37	Suomen Muay Thai-liitto ry	10 000	13 000	30,00

38	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	32 000	35 000	9,38
39	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	125 000	130 000	4,00
40	Suomen Oriental Moo Do liitto ry	5 500	10 000	81,82
41	Suomen Painiliitto ry	170 000	217 000	27,65
42	Suomen Painonnostoliitto ry	115 000	120 000	4,35
43	Suomen Palloliitto ry	1 340 000	1 400 000	4,48
44	Suomen Pesäpalloliitto ry	405 000	420 000	3,70
45	Suomen Pétanque-Liitto ry	26 000	26 000	0,00
46	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	20 000	21 000	5,00
47	Suomen Purjehtijaliitto ry	180 000	185 000	2,78
48	Suomen Pyöräilyunioni ry	100 000	110 000	10,00
49	Suomen Pöytätennisliitto ry	80 000	80 000	0,00
50	Suomen Ratagolfliitto ry	13 000	14 000	7,69
51	Suomen Ratsastajainliitto ry	360 000	390 000	8,33
52	Suomen Ringetteliitto ry	100 000	115 000	15,00
53	Suomen Saappaanheittoliitto ry	4 000	4 200	5,00
54	Suomen Salibandyliitto ry	515 000	560 000	8,74
55	Suomen Soutuliitto ry	60 000	70 000	16,67
56	Suomen Squashliitto ry	125 000	132 000	5,60
57	Suomen Sulkapalloliitto ry	155 000	165 000	6,45
58	Suomen Suunnistusliitto ry	585 000	635 000	8,55
59	Suomen Taekwondoliitto ry	68 000	68 000	0,00
60	Suomen Taidoliitto ry	22 000	23 400	6,36
61	Suomen Taitoluisteluliitto ry	145 000	176 000	21,38
62	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	175 000	195 000	11,43
63	Suomen Tennisliitto ry	172 000	190 000	10,47
64	Suomen Tikkaurheiluliitto ry	21 000	21 500	2,38
65	Suomen Triathlonliitto ry	40 000	43 000	7,50
66	Suomen Uimaliitto ry	455 000	480 000	5,49
67	Suomen Urheiluliitto ry	820 000	837 700	2,16
68	Suomen Urheilusukeltajain liitto ry	86 000	97 000	12,79
69	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	17 500	18 000	2,86
70	Suomen Veneilyliitto ry	100 000	110 000	10,00
71	Suomen Vesihiihtourheilu ry	3 000	5 000	66,67
72	Suomen Voimanostoliitto ry	28 000	30 000	7,14
73	Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry	1 195 000	1 495 000	25,10
74	Suomen Voimisteluliitto ry	230 000	0	-100,00
	Yhteensä:	13 436 000	14 174 900	5,50

* Lähde: Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toiminta-avustukset vuodelle 2005 (Vuoden 2004 -kohdan tieto)

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Suomen Suunnistusliiton avustuksen nousun perusteena on mm. karttamäärärahan sisällyttäminen toiminta-avustukseen vuoden 1999 jälkeen. Suomen Voimisteluliitto SVoLin osalta kahden lajiliiton yhdistymisen myötä valtionapu on yhdistetty ja liiton

kokonaisvolyyymi huomioon ottaen valtionapua on myös korotettu. (Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2005 ja eräiden hakemusten hylkääminen).

Järjestöryhmä / järjestö		2 004	2 005	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ry	25 000	31 100	24,40
2	Epilepsialiitto ry	5 000	8 000	60,00
3	Hengitysliitto Heli ry	35 000	38 000	8,57
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	60 000	60 000	0,00
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	205 000	215 000	4,88
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry*	40 000	55 300	38,25
7	Suomen CP-liitto ry	0	5 000	-
8	Suomen Erityisryhmien Liikunta ry	40 000	0	-100,00
9	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	440 000	490 000	11,36
10	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	200 000	220 000	10,00
11	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	165 000	175 000	6,06
12	Suomen MS-liitto ry	30 000	32 000	6,67
13	Suomen Parkinson-liitto ry	4 000	7 000	75,00
14	Suomen Reumaliitto ry	35 000	38 000	8,57
15	Suomen Sydänliitto ry	35 000	38 000	8,57
	Yhteensä:	1 319 000	1 412 400	7,08

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisryhmien liikuntajärjestöt

Erityisliikuntajärjestöjen valtionapujen korotuksilla vahvistetaan näiden järjestöjen kykyä palvella jäseniään.

Järjestöryhmä / järjestö		2 004	2 005	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	211 500	219 000	3,55
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	202 000	211 000	4,46
3	Suomen ammat. oppil. kulttuuri- ja urheiluliitto ry	81 000	89 000	9,88
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	1 500	1 500	0,00
	Yhteensä:	496 000	520 500	4,94

(Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€))

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö	2 004	2 005	%-muutos
4. Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 345 500	1 400 000	4,05
5. Finlands Svenska Idrott CIF rf	723 900	743 900	2,76
6. Suomen Latu ry	508 000	527 000	3,74
Yhteensä:	2 577 400	2 670 900	3,63

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu

Järjestöryhmä / järjestö	2 004	2 005	%-muutos
1 Kalottiuurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	30 000	30 000	0,00
2 Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	44 000	49 000	11,36
3 Reserviläisurheiluliitto ry	32 000	32 000	0,00
4 Suomen Erotuomarien Liitto ry	22 000	26 000	18,18
5 Suomen Liikunnanohjaajat ry	54 000	55 000	1,85
6 Suomen Liikuntapaikkojen Hoitajat ry	23 000	25 000	8,70
7 Suomen Liikuntatoimenjohtajat ry	3 500	3 500	0,00
8 Suomen Metsästäjäliitto ry	20 000	20 000	0,00
9 Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	8 000	8 000	0,00
10 Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	55 000	55 000	0,00
11 Suomen Sotilasurheiluliitto ry	42 000	45 000	7,14
12 Suomen Työpaikkaurheilu ry	3 000	3 000	0,00
13 Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	215 000	225 000	4,65
14 Suomen Valmentajat ry	22 000	27 000	22,73
15 Suomen Veteraanuurheiluliitto ry	43 500	48 000	10,34
17 Työväen retkeilyliitto ry	16 000	17 000	6,25
16 Urheilutoimittajain Liitto ry	4 800	4 800	0,00
Yhteensä:	637 800	673 300	5,57

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö	2 004	2 005	%-muutos
1. Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 345 000	1 400 000	4,09
2. Nuori Suomi ry	756 500	786 500	3,97
3. Suomen Kuntourheiluliitto ry	685 000	702 000	2,48
4. Suomen Olympiayhdistys ry	2 758 000	2 758 000	0,00
5. Suomen Paralympiayhdistys ry	383 300	483 000	26,01
Yhteensä:	5 927 800	6 129 500	3,40

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€)

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö	2 004	2 005	%-muutos
1 Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	107 400	109 000	1,49
2 Etelä-Savon Liikunta ry	115 000	121 991	6,08
3 Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	391 200	411 365	5,15
4 Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	260 200	272 352	4,67
5 Kainuun Liikunta ry	107 400	141 850	32,08
6 Keski-Pohjanmaan liikunta ry	133 900	113 500	-15,24
7 Keski-Suomen Liikunta ry	150 100	156 035	3,95
8 Kymenlaakson Liikunta ry	107 400	113 440	5,62
9 Lapin Liikunta ry	134 000	141 850	5,86
10 Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	402 600	425 550	5,70
11 Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	225 000	235 471	4,65
12 Pohjois-Karjalan Liikunta ry	134 000	141 850	5,86
13 Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	168 800	175 894	4,20
14 Pohjois-Savon Liikunta ry	126 000	133 339	5,82
15 Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	131 400	139 013	5,79
Yhteensä:	2 694 400	2 832 500	5,13

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2004 ja 2005 (€)

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

Liikunnan aluejärjestöille osoitettu valtionavun korotus liittyy alueiden lisääntyneeseen paikallistaloudella tapahtuvaan terveysliikunnan kehittämistyöhön, lasten ja nuorten toiminnan aktivoimiseen sekä seuratoiminnan kehittämiseen. Mainitut kolme aluetta ovat alueiden päätulosalueita. (Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2005 ja eräiden hakemusten hylkääminen)

Yhteenvedona edellisistä taulukoista esitetään valtionavustusten kehittyminen vuodesta 2004 vuoteen 2005 yhteenlaskettuna varsinaisten sekä liikunnan palvelujärjestöjen saamat valtionapu toimintaan.

Järjestöryhmä	2 004	2 005	%-muutos
Varsinaiset liikuntajärjestöt yhteensä	18 466 200	19 452 000	5,34
Liikunnan palvelujärjestöt yhteensä	8 622 200	8 962 000	3,94
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä:	27 088 400	28 414 000	4,89

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset yhteensä 2004 ja 2005 (€)

6.1 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2005

Vuoden 2005 tilastojulkaisussa toiminnan kuluissa on otettu huomioon vähennettävät erät, eli tiedot on oikaistu. Toiminnan kuluiksi katsotaan hyväksyttävät kulut, jolloin tiedot eivät ole tältä osalta vertailukelpoisia edellisvuoden tilastotietoihin. Tuolloin toiminnan kuluiksi laskettiin koko järjestön varsinaisesta toiminnasta aiheutuneet kulut. Hyväksyttäviksi toimintamenoiksi luetaan toiminnan kulut mukaan lukien irtaimen käyttöomaisuuden hankinnoista aiheutuvat menot. Vuoden 2005 valtionavustus on liikuntajärjestölle myönnetty valtion toiminta-avustus liikuntatoimeen. Julkista tukiprosenttia tarkasteltaessa on huomiotava se, että liikuntajärjestön saamaan julkiseen tukeen voi kuulua valtion toiminta-avustuksen lisäksi myös valtion erityisavustuksia, Suomen Olympiakomitean valtionavustuksia sekä muita julkisia avustuksia ja tukia. Liikuntalain 7 §:n mukaan hyväksyttävinä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuvia menoja (Liikuntalaki 1054/1998).

I Varsinaiset liikuntajärjestöt									
1. Lajiliitot									
Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	2 005 Valtion- avustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot*	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	AKK-Motorsport ry	1 434 813	1 441 583	200 000	14	14	5 000		
2	Sukeltajaliitto ry	565 446	565 446	97 000	6	18	3 600		
3	Suomen Aikidoliitto ry	155 858	155 858	30 000	19	21		3 716	
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	266 598	266 598	30 000	11	15	7 000	3 000	
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	622 920	622 920	95 000	15	30	40 000	52 500	
6	Suomen Ampuma- urheiluliitto ry	1 161 276	1 173 537	425 000	37	49	48 000	98 000	9 500
7	Suomen Baseball ja Softball Liitto ry	20 464	20 464	5 000	24	99	11 000	4 335	
8	Suomen Biljardiliitto ry	103 433	103 433	33 000	32	38	6 000		
9	Suomen Castingliitto ry	7 957	7 957	6 700	84	84			
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	117 814	117 814	10 000	8	28	23 200		
11	Suomen Curlingliitto ry	117 756	117 756	30 000	25	62	5 500	29 966	7 516
12	Suomen Dartsliitto ry	119 378	119 378	27 000	23	29	8 000		
13	Suomen Golfliitto ry	2 212 063	2 212 063	340 000	15	17	3 000	24 000	
14	Suomen Hiihtoliitto ry	7 882 074	7 894 294	865 000	11	19	63 000	523 000	20 000
15	Suomen Hockeyliitto ry	35 356	35 356	29 000	82	82			
16	Suomen Ilmailuliitto ry	752 499	773 265	105 000	14	37		3 300	
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	31 480	31 480	5 200	17	34	5 400		
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	96 342	96 342	45 000	47	47			
19	Suomen Judoliitto ry	803 774	803 774	168 000	21	27		70 611	
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	9 411 178	9 420 267	910 000	10	11	75 000	55 000	
21	Suomen Jääpalloliitto ry	237 623	237 623	91 000	38	45			
22	Suomen Kanoottiliitto ry	215 658	215 658	88 000	41	53	6 500	20 000	

23	Suomen Karateliitto ry	259 868	259 868	142 000	55	55			
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	221 686	223 358	30 000	14	13			
25	Suomen Keilailuliitto ry	522 511	530 350	169 000	32	38	10 460	21 000	
26	Suomen Keskusshakkiliitto ry	71 701	71 701	30 000	42	47	3 700		
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	148 977	148 977	36 000	24	31	10 500		
28	Suomen Koripalloliitto ry	2 847 220	2 847 220	493 000	17	20	67 851		3 000
29	Suomen Kyykkäiliitto ry	17 147	17 147	8 200	48	48			
30	Suomen Käsipalloliitto ry	474 587	474 587	95 000	20	27	29 600	5 000	
31	Suomen Lentopalloliitto ry	3 203 148	3 203 148	599 000	19	24	52 000	107 000	
32	Suomen Liitokiekkoliitto ry	32 687	32 687	20 000	61	66	1 580		
33	Suomen Luisteluliitto ry	621 604	621 604	160 000	26	38	7 000	69 000	
34	Suomen Lumilautaliitto ry	192 860	192 860	20 000	10	45	10 000	56 389	
35	Suomen Miekkaileilyliitto ry	56 214	57 220	34 000	60	70	6 000		
36	Suomen Moottoriliitto ry	579 335	585 021	159 000	27	27	222		
37	Suomen Muay Thai-liitto ry	22 051	22 216	13 000	59	59			
38	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	50 273	50 273	35 000	70	84	5 000	2 000	
39	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	241 717	244 903	130 000	54	54		1 337	
40	Suomen Oriental Moo Do liitto ry	15 663	15 663	10 000	64	64			
41	Suomen Painiliitto ry	524 149	524 149	217 000	41	64	15 000	96 000	7 000
42	Suomen Painonnostoliitto ry	165 969	167 096	120 000	72	74	1 500	2 000	
43	Suomen Palloliitto ry	6 890 468	6 686 104	1 400 000	20	22	72 000	62 000	
44	Suomen Pesäpalloliitto ry	1 004 778	1 006 978	420 000	42	47	53 000		
45	Suomen Pétanque-Liitto ry	54 832	54 832	26 000	47	55	3 900		
46	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	86 668	86 668	21 000	24	24			
47	Suomen Purjehtijaliitto ry	943 482	943 482	185 000	20	33			
48	Suomen Pyöräilyunioni ry	194 833	194 833	110 000	56	57		2 000	

49	Suomen Pöytätennisliitto ry	144 358	144 358	80 000	55	59	5 000		
50	Suomen Ratagolfliitto ry	20 704	20 704	14 000	68	68			
51	Suomen Ratsastajainliitto ry	1 779 285	1 805 970	390 000	22	27	59 530	9 500	25 057
52	Suomen Ringetteliitto ry	317 063	317 063	115 000	36	40	12 300		
53	Suomen Saappaan heittoliitto ry	6 986	6 986	4 200	60	60			
54	Suomen Salibandyliitto ry	1 810 524	1 825 895	560 000	31	35	50 000		20 000
55	Suomen Soutuliitto ry	188 940	188 940	70 000	37	47		15 000	4 000
56	Suomen Squashliitto ry	215 253	215 253	132 000	61	65	7 000		
Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	2 005 Valtionavustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot*	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	muut julkiset avustukset ja tuet
57	Suomen Sulkapalloliitto ry	381 137	381 137	165 000	43	46	6 000	6 000	
58	Suomen Suunnistusliitto ry	1 446 161	1 452 109	635 000	44	49	41 244	32 500	
59	Suomen Taekwondoliitto ry	187 892	187 892	68 000	36	43	7 483	5 000	
60	Suomen Taidoliitto ry	121 202	121 202	23 400	19	28	10 680		
61	Suomen Taitoluisteluliitto ry	820 072	842 322	176 000	21	30	36 350	38 000	
62	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	413 640	414 142	195 000	47	50	10 000		2 000
63	Suomen Tennisliitto ry	816 758	819 435	190 000	24	25	7 000	4 000	
64	Suomen Tikkaurheiluliitto ry	29 270	29 270	21 500	73	73			
65	Suomen Triathlonliitto ry	76 785	77 765	43 000	56	64	7 000		
66	Suomen Uimaliitto ry	1 292 102	1 293 585	480 000	37	54	25 000	90 000	98 102
67	Suomen Urheiluliitto ry	4 573 621	4 621 816	837 700	18	25	127 000	211 000	
68	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	32 217	32 217	18 000	56	63	2 200		
69	Suomen Veneilyliitto ry	429 768	429 768	110 000	26	33	33 477		
70	Suomen Vesihiihtourheilu ry	6 538	6 538	5 000	76	76			
71	Suomen Voimanostoliitto ry	84 488	87 031	30 000	36	40	4 700		

72	Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry	2 924 365	2 937 403	1 495 000	51	52	31 500	7 000	
	Yhteensä:	63 935 320	63 954 612	14 174 900	22	44	1 142 978	1 729 155	196 174

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€) Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliittojen osalta valtionavun korotukset ja tai mahdolliset vähennykset liittyvät liittojen toiminnan muutoksiin. Aikuisliikunnan osalta on kiinnitetty entistä enemmän huomiota järjestöjen omaan panokseen uusien liikkujien saamiseksi lajin pariin. Lisäksi on tarkasteltu, onko lajiliitoilla henkilöstöä työskentelemässä huippu-urheilun, lapsi- ja nuorisoliikunnan

sekä aikuisliikunnan tulosalueilla. Opetusministeriö on kiinnittänyt huomiota myös tasa-arvo-, suvaitsevaisuus- ja antidopingtyön toteutumiseen. (Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2005 ja eräiden hakemusten hylkääminen).

Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	2 005 Valtion avustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	muut julkiset avustukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry	101 345	101 345	31 100	31	61	30 092	1 000	
2	Epilepsialiitto ry	16 603	16 603	8 000	48	66			3 000
3	Hengitysliitto Heli ry	101 335	101 335	38 000	37	37	12 000		
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	71 869	71 869	65 000	90	94	2 500		
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	371 307	371 307	215 000	58	69	16 000	25 000	
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	86 848	86 848	55 300	64	84	17 500		
7	Suomen CP-liitto ry	11 737	11 737	5 000	43	43			
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	996 887	999 667	490 000	49	72	192 404	41 600	
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	392 371	392 371	220 000	56	69	49 000		
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	363 161	363 161	175 000	48	81	109 534		8 754
11	Suomen MS-liitto	102 790	102 790	32 000	31	34	3 000		
12	Suomen Parkinson-liitto ry	7 854	7 854	7 000	89	89			
13	Suomen Reumaliitto ry	53 469	53 469	38 000	71	73			1 286
14	Suomen Sydänliitto ry	79 172	79 172	38 000	48	86	9 000		30 000
Yhteensä:		2 756 748	2 759 528	1 417 400	51	68	441 030	67 600	43 040

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisryhmien liikuntajärjestöt)

Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	2 005 Valtion avustus	Avus- tus% toimin- nan kulut	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Koululiikunta- liitto ry	407 877	407 877	219 000	54	63	37 633		
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	553 544	553 544	211 000	38	62	130 200		
3	Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	345 277	348 847	89 000	26	48	77 952		
4	Suomen Koulukotien Urheilu- yhdistys ry	2 598	2 598	1 500	58	58			
Yhteensä:		1 309 297	1 312 867	520 500	40	58	245785	0	0

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	2 005 Valtion avustus	Avus- tus% toimin- nan kulut	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avustuk- set	Suomen Olympia- komitea ry	muut julkiset avustuk- set ja tuet
4. Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 004 058	2 097 813	1 400 000	70	70	70 000		
5. Finlands Svenska Idrott CIF rf	875 822	875 822	743 900	85	86	5 000		
6. Suomen Latu ry	1 620 670	1 620 670	527 000	33	42	145 698		
Yhteensä:	4 500 551	4 594 305	2670900	59	66	220698	0	0

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu

Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	2 005 Valtion avustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Kalottiuurheilu ry	47 288	47 288	30 000	63	63			
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	207 151	211 769	49 000	24	31		16 000	
3	Reserviläisurheiluliitto ry	76 470	76 470	32 000	42	42			
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	37 050	37 050	26 000	70	82	4 500		
5	Suomen Liikunnanohjaajat ry	112 410	112 410	55 000	49	56	8 000		
6	Suomen Liikuntapaikkojen Hoitajat ry	42 265	42 265	25 000	59	59			
7	Suomen Liikuntatoimenjohtajat ry	3 403	3 403	3 500	103	103			
8	Suomen Metsästäjäliitto ry	781 918	781 918	20 000	3	9	50 000		
9	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry	14 333	14 333	8 000	56	84	2 100		2 000
10	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	192 453	192 453	55 000	29	31	5 000		
11	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	138 202	138 202	45 000	33	33			
12	Suomen Työpaikkaurheilu ry	43 120	44 527	3 000	7	7			
13	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	795 792	795 792	225 000	28	56	57 000	163 000	
14	Suomen Valmentajat ry	286 790	286 791	27 000	9	15	15 000		
15	Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	169 732	169 732	48 000	28	30	2 700		
16	Työväen Retkeilyliitto ry	33 154	33 154	17 000	51	51			
17	Urheilutoimittajain liitto ry	28 988	28 988	4 800	17	17			
Yhteensä:		3 010 519	3 016 546	673 300	22	45	144300	179000	2000

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	2 005 Valtion avustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	muut julkiset avustukset ja tuet
1. Suomen Liikunta ja Urheilu ry	2 542 911	2 589 648	1 400 000	55	69	412 190		14 000
2. Nuori Suomi ry	3 082 674	3 109 421	786 500	26	62	1 143 680		
3. Suomen Kuntoliikuntaliitto, Kunto ry	1 224 518	1 231 008	702 000	57	66	108 000	1 000	
4. Suomen Olympiakomitea ry	3 673 455	3 681 785	2 758 000	75	82	269 500		
5. Suomen Paralympiakomitea ry	577 274	577 274	483 000	84	99	89 665		
Yhteensä:	11 100 832	11 189 137	6 129 500	55	76	2023035	1000	14000

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	2 005 Valtion avustus	Avus- tus% toimin- nan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	muut julkiset avustukset ja tuet
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	315 238	315 238	109 000	35	57	61 144		9 500
2	Etelä-Savon Liikunta ry	683 640	683 640	121 991	18	80	54 000		
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	599 161	599 309	411 365	69	77	39 500		12 000
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	713 169	716 960	272 352	38	52	75 150		
5	Kainuun Liikunta ry	1 168 042	1 168 042	141 850	12	28	53 000		130 890
6	Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	401 960	404 354	113 500	28	58	31 000		89 543
7	Keski-Suomen Liikunta ry	320 664	332 940	156 035	49	71	29 000		51 274
8	Kymenlaakson Liikunta ry	189 264	192 228	113 440	60	71	18 500		4 000
9	Lapin Liikunta ry	257 640	259 140	141 850	55	66	29 500		
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 262 590	1 262 590	425 550	34	43	69 500		43 252
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	730 461	730 461	235 471	32	81	32 500		yli 300000
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	559 009	562 847	141 850	25	59	60 500		131 925
13	Pohjois- Pohjanmaan Liikunta ry	399 863	404 117	175 894	44	60	42 000		25 618
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	461 777	466 464	133 339	29	35			30 500
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja urheilu ry	457 629	457 629	139 013	30	39	35 450		2 800
Yhteensä:		8 520 106	8 555 958	2 832 500	33	58	630 744	0	531 300

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2005 (€)

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä / järjestö		2 005 Valtion avustus
1	Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry	0
2	I.T.F Taekwon-Do Liitto ry	0
3	Suomen Avantouintiliitto ry	0
4	Suomen Diabetesliitto ry	0
5	Suomen Footbag Liitto ry	0
6	Suomen laidoliitto ry	0
7	Suomen Kansainvälisen Seniorintanssin Liitto ry	0
8	Suomen Krikkeliitto ry (vain kelp.hak.)	0
9	Suomen Osteoporoosiliitto ry	0
10	Suomen Palohenkilöstön Urheiluliitto ry	0

Lähde: Liikuntajärjestöjen valtionavustukset 2005

Vuonna 2004 tulleista uusista hakijoista kenelläkään ei myönnetty toiminta-avustusta. Suomen Krikkeliitto sai valtionapukelpoisuuden, mutta muut hakemukset hylättiin.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöt: vuonna 2004 tulleet uudet hakijat

Järjestöryhmä / järjestö	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	2 005 Valtion avustus	Avustus% toiminnan kulut	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	75 512 434	75 637 858	19 457 000	26	56	2 194 791	1 975 755	241 214
Liikunnan palvelujärjestöt	19 620 938	19 745 095	8 962 000	46	67	2 653 779	1 000	545 300
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	95 133 373	95 382 952	28 419 000	30	62	4 848 570	1 976 755	786 514

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2005 (€)

6.2 Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2005

Liikuntajärjestöjen liikuntalain piiriin kuuluviin eri toiminnanaloihin käyttämät varat ovat valtion-apuun oikeuttavia toimintamenoja. Erityisryhmien liikuntajärjestöjen käyttämien varojen jakautumista eri toiminnanaloille ei ole mukana Mielenterveyden

Keskusliitto, jonka toiminta-aloina ovat mielenterveyspotilaiden ja kuntoutujien liikuntatoimi sekä KKI-projekti. Järjestön käyttämät varat liikuntatoimintaan ovat taulukossa järjestötoiminnan kohdalla.

Järjestöryhmä	Nuoriso- liikunta	Aikuisten liikunta	Huippu- urheilu	Järjestö- toiminta
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	22 %	12 %	36 %	30 %
Erityisryhmien liikuntajärjestöt	10 %	27 %	26 %	37 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	37 %	11 %	20 %	32 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	30 %	15 %	0 %	55 %
Finlands Svenska Idrott CIF rf	4 %	0 %	0 %	96 %
Suomen Latu ry	25 %	55 %	0 %	20 %
Muut liikuntajärjestöt	10 %	7 %	10 %	74 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt: keskiarvo	22 %	13 %	32 %	33 %
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	28 %	4 %	25 %	43 %
Alueelliset liikuntajärjestöt	34 %	25 %	0 %	40 %
Liikunnan palvelujärjestöt: keskiarvo	31 %	13 %	14 %	42 %
Kaikki liikuntajärjestöt: keskiarvo	23,0 %	16,9 %	13,1 %	47,0 %

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2005

6.3 Myönnetyt erityisavustukset vuonna 2005

Avustuskohde	kpl	€	%
1 Kilpailumatkat ulkomaille	86	546 810	8
2 Kilpailut ja muut tapahtumat	11	1 975 348	29
3 Projektit ja selvitykset	65	2 947 910	44
4 Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	45	850 000	13
5 Muut	23	391 284	6
Yhteensä	230	6 711 352	100

Lähde: Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005

Taulukko 42. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2005

Taulukossa 42 on varsinaisten liikuntajärjestöjen ja liikunnan palvelujärjestöjen lisäksi otettu huomioon myös näiden järjestöjen ulkopuolelle jäävät liikuntajärjestöt ja -seurat.

Määrällisesti eniten liikuntajärjestöille myönnettyjä erityisavustuksista kohdistui kilpailumatkoihin ulkomaille. Kyseinen kohta taulukossa sisältää niin ulkomaiset arvokilpailu- ja kilpailumatkat kuin Euroopan Cup -kilpailumatkatkin. Viimeksi mainittuihin matkoihin myönnettiin 19 erityisavustusta 14

eri lajille. Kilpailumatkat ulkomaille -kohdan kappalemäärä vaihtelee laskutavasta riippuen. Taulukossa esitetty kappalemäärä kertoo hakijoille myönnettyjen erityisavustusten määrän yhteensä. Huomionarvoista on, että yksi erityisavustuspäätös voi sisältää useita kilpailumatkoja ulkomaille. Kilpailumatkojen määrä kappaleittain eriteltynä olisi nykyistä suurempi samoin kuin liikuntajärjestöille myönnettyjen erityisavustusten määrä.

Kilpailut ja muut tapahtumat -kohta kattaa Suomessa järjestetyt kilpailutapahtumat ja kilpailujen tappiontakuu sekä muut Suomessa järjestetyt tapahtumat, ei kuitenkaan kansainvälisiä liikuntatieteellisiä kongresseja (ks. luku 7, Kansainvälinen yhteistyö). Suurimman erityisavustuksen 1 700 000 euroa sai Suomen Urheiluliitto ry Yleisurheilun MM-kisojen järjestämisestä vuonna 2005. Kyseisestä summasta 1,2 miljoonaa on budjettivaroista ja se kohdentui mediajärjestelyihin.

Suurimman yksittäisen tuen kilpailumatkaa varten sai Opiskelijoiden Liikuntaliitto Universiadeihin osallistumiseen. Erityisavustuksen suuruus oli 58 000 euroa.

Kilpailuja ja muita liikuntajärjestöjen järjestämiä tapahtumia tuettiin avustamalla kuutta varsinaista kilpailutapahtumaa ja viisi muuta liikuntatapahtumaa. Jälkimmäisistä suurimman erityisavustuksen, 60 000 euroa, sai Suomen Voimistelu- ja Liikuntaseurat SVO-Li ry Sun Svoli -tapahtuman järjestämiseen.

Rahassa mitattuna eniten erityisavustuksia saivat liikuntajärjestöjen projektit ja selvitykset. Suurimman avustuksen, 890 000 euroa, sai Nuori Suomi ry lasten ja nuorten liikuntaohjelman kustannuksiin. Lisäksi mainittu järjestö sai yhteensä 750 000 euroa urheiluseurojen paikallistukeen ja lajiliittojen eettisiin kehittämishankkeisiin. Suomen Liikunta ja Urheilu ry sai 70 000 euron erityisavustuksen Suuren kansallisen liikuntatutkimuksen 2005–2006 tekemiseen.

Liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksista suurimman avustuksen sai Suomen Olympiakomitea ry. 150 000 euron erityisavustus kohdentui huippu-urheilun valtakunnallisten kehittämis- ja toimintavastuiden sekä työnjaon selkiyttämiseen. Suomen Liikunta ja Urheilu ry sai 140 000 euroa Hyvä Seura -ohjelmaan. Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry sai puolestaan 60 000 euroa SLU-alueet ja Hyvä Seura -hankkeeseen. Suomen Paralympiakomitea ry sai 50 000 euron erityisavustuksen vammaishuippu-urheilun integraatiohankkeiden ja niiden konkreettisen toteutumisen vauhdittamiseen. Suomen Kuntoliikuntaliitto ry sai tukea 50 000 euroa liikuntaseurojen kunto- ja terveysliikunnan kehittämis- ja investointihankkeeseen 2004–2006.

Liikuntajärjestöille myönnettyistä muista erityisavustuksista lähes 170 000 euroa kohdentui kansainvälis-

ten järjestöjen tehtävistä ja toiminnasta syntyneisiin kuluihin. Näitä avustuksia myönnettiin kahdeksalle liikuntajärjestölle. Juhlallisuuksiin ja julkaisuihin sai erityisavustusta viisi liikuntajärjestöä yhteensä hieman alle 85 000 euroa. Suvaitsevaisuutta edistäviin projekteihin ja muihin erityisavustuksiin myönnettiin tukea yhteensä hieman yli 130 000 euroa.

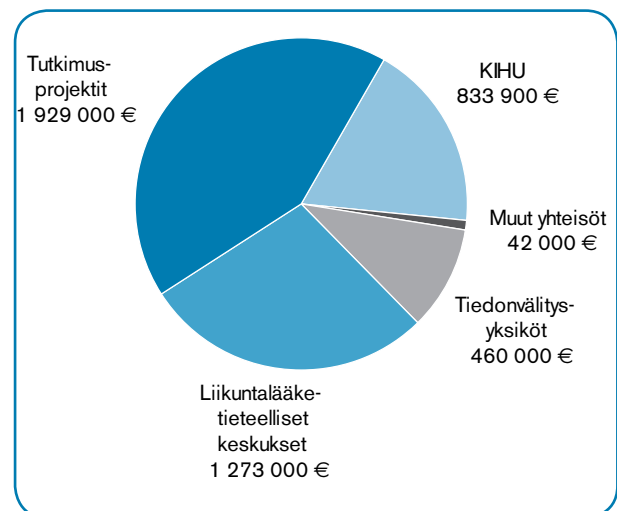
7 Liikuntatiede

Opetusministeriö myöntää vuosittain avustusta liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin ja liikuntatieteellisille yhteisöille. Vuonna 2005 avustusten kokonaissumma oli 4 538 000 euroa. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osuus avustuksista oli noin 60 % ja tutkimusprojektien noin 40 %. Liikuntatieteellinen tutkimus oli luonteeltaan osin soveltavaa tutkimusta, joka opetusministeriölle tietoa päätöksenteon tueksi. Kuvioissa 18–21 esitettävät valtionavustukset on muutettu vuoden 2005 rahanarvoon julkisten menojen hintaindeksin avulla.

Vuonna 2005 myönnettiin noin puoli miljoonaa euroa enemmän valtionavustusta liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisölle, kuin vuonna 2004. Tutkimusprojekteille myönnettiin valtionavustusta 1 929 000 euroa. Vuonna 2004 vastaava luku oli 1 596 300 euroa. Myös liikuntatieteellisten yhteisöjen saama valtionavustus nousi hieman edellisestä vuodesta ollen 2,6 miljoonaa euroa vuonna 2005.

Kuviossa 17 on nähtävissä valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisten projektien ja liikuntatieteellisten yhteisöjen kesken. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osalta taulukon tiedoissa on huomioitu ainoastaan toiminta-avustus. Tämän luvun taulukoihin ei ole

sisällytetty valtionavustuksia laitehankintoihin tai muita erityisavustuksia. Kyseiset avustukset eivät ole jokavuotisia. Vuonna 2005 laiteavustuksia myönnettiin yhteensä 200 000 euroa, josta Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sai 13 100 euroa. Liikuntalääketieteelliset keskuksat saivat loppuosan myönnettyistä avustuksista.

Kuvio 17: Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille vuonna 2005 (toiminta-avustus)

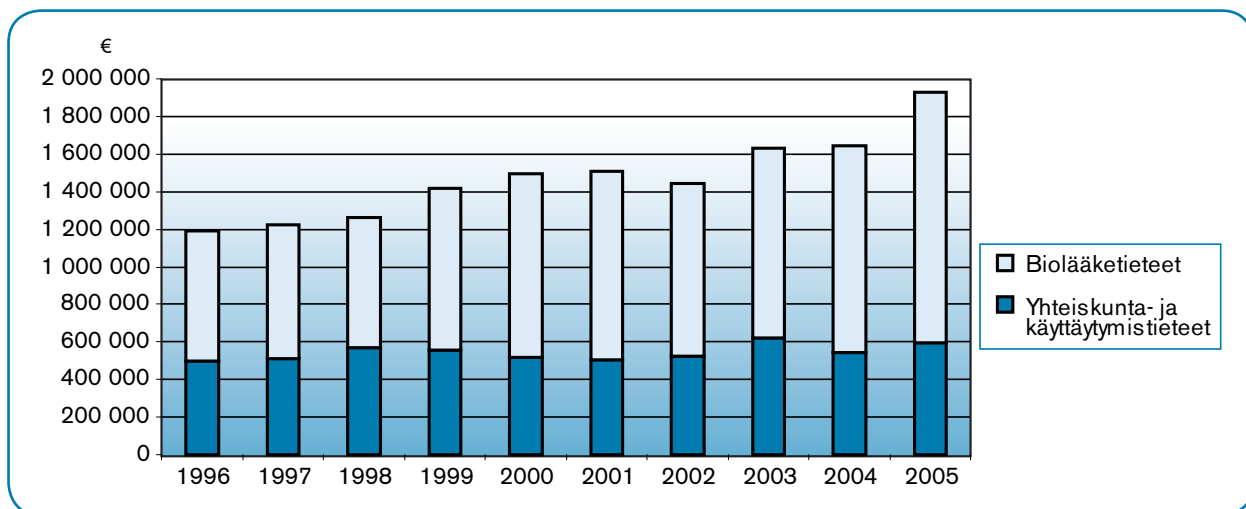
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Kuviossa 17 on esitetty tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustus, joka vuonna 2005 oli hieman yli 1,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 avustusta sai kaikkiaan 59 projektia, joka on 6 projektia enemmän kuin aikaisempina vuonna. Valtionavustusta haettiin sataan tutkimusprojektiin, joista miestutkijoiden projekteja oli noin 67 %. Avustetuista tutkimusprojekteista hieman yli 60 % oli miestutkijoiden johtamia projekteja. On mahdollista, että valtionavustus kohdentui myös naistutkijalle, koska avustusta ei välttämättä käytetty esim. tutkimuksen johtajan palkkakuluihin. Tuettujen projektien jakautuminen mies- ja naistutkijoiden kesken on esitetty kuviossa 19.

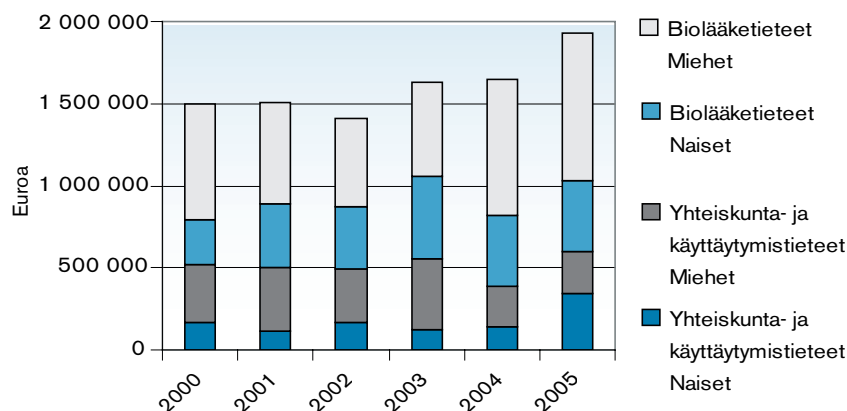
Projekteille myönnetystä 1,9 miljoonasta eurosta naistutkijoiden johtamien projektien osuus oli

40 %. Naistutkijoiden johtamien projektien osuus avustuksista on 2000-luvulla vaihdellut kolmenkymmenen ja neljänkymmenen prosentin välillä. Vuonna 2005 biolääketieteellisen tutkimuksen osuus projektiavustuksista oli noin 67 % (1 333 000 euroa) ja yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen noin 23 % (596 000 euroa). Biolääketieteellisten tutkimusprojektien osuus tutkimusprojektiavustuksista on kuvion 18 tarkastelujaksolla vaihdellut välillä 54–69 %. Vuonna 2005 biolääketieteellisten tutkimusprojektien osuus oli suurin.

Monitieteellisten tutkimusprojektien avustukset on sisällytetty tasan yhteiskunta- ja käyttäytymistieteisiin sekä biolääketieteellisiin projekteihin.

Kuvio 18: Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain jaoteltuna 1996–2005

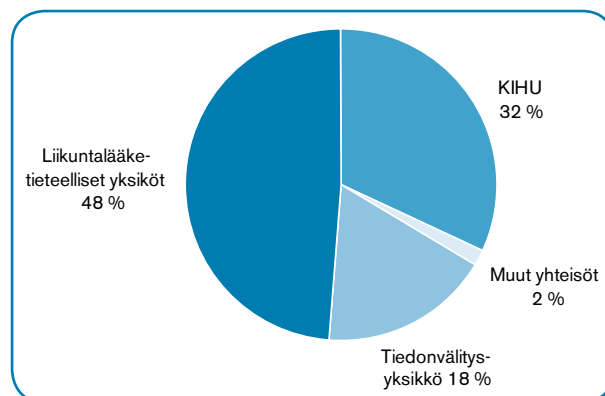

Kuvio 19: Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain ja sukupuolittain jaoteltuna 2000–2005

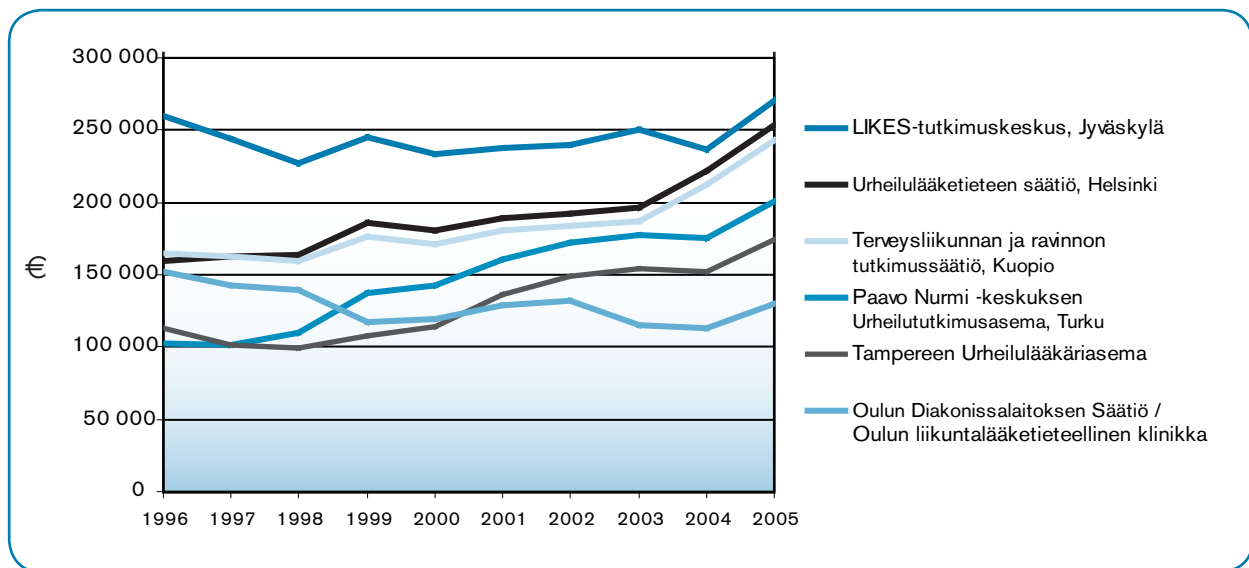
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt

Liikuntatieteellisiin yhteisöihin kuuluvat mm. liikuntalääketieteelliset keskuskeskukset, liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt (käytännössä Liikuntatieteellinen Seura), Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sekä muut pienet liikuntatieteelliset seurat. Viimeksi mainittuja ovat Suomen Urheiluhistoriallinen Seura, Suomen Urheilulääkäriyhdistys sekä Suomen Urheilupsykologinen yhdistys.

Liikuntalääketieteellisille keskuksille myönnetty toiminta-avustukset nousivat vuodesta 2004 hieman yli 1,1 miljoonasta (indeksikorjattu) lähes 1,3 miljoonaan euroon. Avustussumma nousee vielä lähes 200 000 eurolla, jos tarkastelussa otetaan huomioon laitehankinta-avustukset. Tiedonvälitysyksiköt, käytännössä Liikuntatieteellinen Seura, saivat vuonna 2005 valtionavustusta yhteensä 460 000 euroa. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen avustus nousi hieman vuodesta 2004, ollen 833 900 euroa. Muut liikuntatieteelliset yhteisöt saivat yhteensä 42 000 euroa: Suomen Urheiluhistoriallinen Seura 20 000 euroa, Suomen Urheilulääkäriyhdistys 12 000 euroa ja Suomen Urheilupsykologinen yhdistys 10 000 euroa.

Kuvio 20: Liikuntatieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten suhde vuonna 2005

Kuvio 21: Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1996–2005

Liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetyn tuen kokonaismäärä on pysynyt likimain samana useita vuosia ollen kuitenkin nousujohteista. Avustustaan ovat kuvion tarkastelujaksolla eniten kasvattaneet Paavo Nurmi -keskuksen Urheilulääkäriasema ja Urheilulääketieteen säätiö.

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

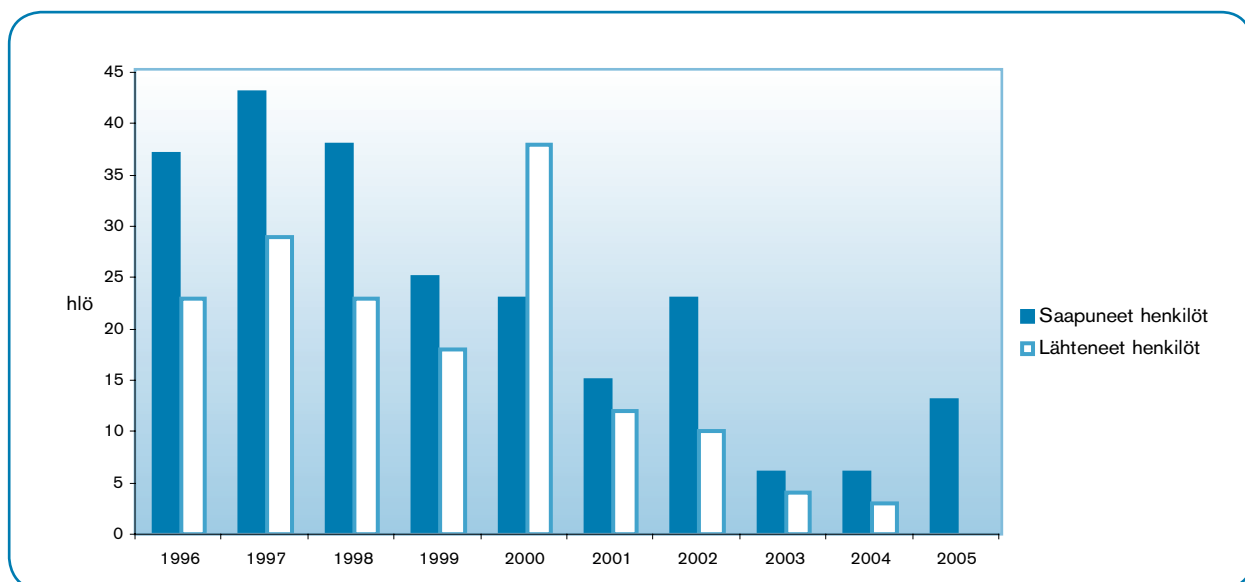
Liikunnan alalla keskeistä on yhteistyö Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. Euroopan unionilla ei ole toimivaltaa urheilun alalla. Urheilulle merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO ja kansainvälinen antidopingtoimisto WADA. Pohjoismainen yhteistyö urheilun alalla on epävirallista.

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Tavoitteena on ollut toiminnan rakenteiden uudistaminen ja sitominen monenkeskiseen yhteistyöhön. Kahdenvälisten yhteistyöpöytäkirjojen uusimista sekä asiantuntijavaihtoja toteutetaan harkiten.

8.1 Kahdenvälinen yhteistyö vuonna 2005

Maa	Suomeen saapuneet Ryhmät	Hlö- määrä	Suomesta lähteneet Ryhmät	Hlö- määrä
Ranska	2	5		
Venäjä	1	4		
Itävalta	1	4		
Yhteensä	4	13		
Lähde: Liikunta-alan kahdenvälinen yhteistyö 2005				

Taulukko 43. Kahdenvälinen yhteistyö vuonna 2005

Kuvio 22. Kahdenvälisen yhteistyön kehitys vuosina 1996–2005

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa vuonna 2005

Euroopan unionilla ei ole toimivaltaa urheilun alalla. EU-yhteistyössä painottuvat urheilun erityispiirteiden huomioon ottaminen unionin politiikoissa ja lainsäädännössä, liikuntakasvatus, terveyttä edistävä liikunta, kansalaistoiminnan esteiden poistaminen ja nuorten urheilijoiden edunvalvontakysymykset. (Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikunta-asioissa Euroopan unionissa.) Vuonna 2005 Suomella oli Euroopan unionin kanssa yhteistyötä 12 järjestetyssä tilaisuudessa. Urheilun toimialajohtajat ja urheilusta vastaavat ministerit kokoontuivat kahdesti. Suomesta lähti Euroopan unionin tilaisuuksiin 21 henkilöä ja vastaavasti Suomeen saapui kolme henkilöä.

8.3 Monenkeskinen yhteistyö vuonna 2005

Vuonna 2005 liikunta-alan monenkeskistä yhteistyötä harjoitettiin pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan neuvoston, UNESCO:n, WADA:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen ja organisaatioiden piirissä.

Pohjoismaiseen yhteistyöhön kuului kaksi virkamieskokousta, joista toinen järjestettiin Suomessa. Kokoukseen saapui kahdeksan henkilöä muista Pohjoismaista. Suomesta osallistui kolme henkilöä toiseen pohjoismaiseen kokoukseen. Suomessa järjestetty pohjoismaainen liikuntapaikkakonferenssi keräsi muista Pohjoismaista 12 osallistujaa.

Euroopan neuvoston rooli urheilussa on muuttumassa ja jatkovaihtoehtoja pohditaan. Yhteistyössä ovat painottuneet liikunnan yhteiskunnallinen merkitys sosiaalisen integraation edistäjänä, urheilun eettiset kysymykset, antidopingtoiminta ja yleisöväkivallan ehkäiseminen. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston yleissopimukseen ja osallistuu niitä valvovien seurantaryhmien, dopingvastainen yleissopimus (T-DO) ja katsojien väkivaltaa ja epäsovivaa käyttäytymistä urheilutilaisuuksissa koskeva yleissopimus (T-RV), toimintaan. (Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikunta-asioissa Euroopan neuvostossa.) Euroopan neuvoston tilaisuuksia, joihin Suomi osallistui vuonna 2005, oli yhteensä 16 ja osallistujamäärä Suomesta kaikkiin tilaisuuksiin yhteensä 21 henkilöä.

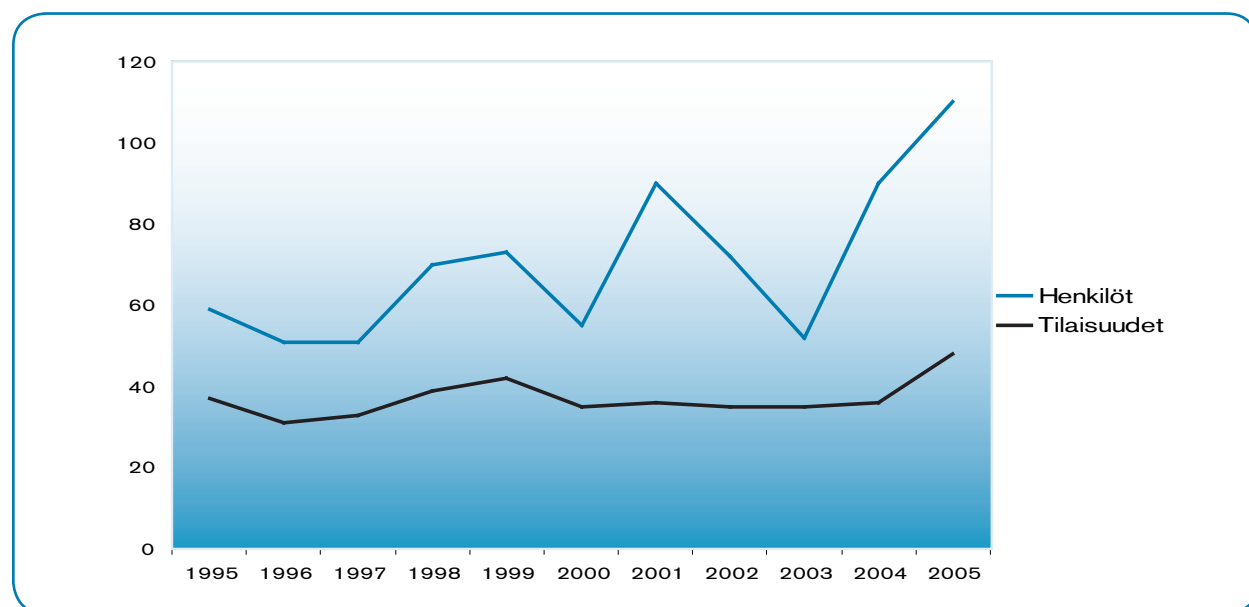
Neljä henkilöä saapui Suomeen katsomoväkivallan arvioinnin merkeissä. Kahdeksan tilaisuudesta liittyi T-DO - ja yksi T-RV -työryhmään. Yksi tilaisuuksista oli urheilun johtokomitean (CDDS) kokous.

Suomi osallistuu YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön UNESCO:n urheilu- ja liikuntakasvatusalan yhteistyöhön. Yhteistyössä on käsitelty mm. liikuntakasvatuksen maailmanlaajuisia kehitystarpeita, tasa-arvokysymyksiä sekä dopinginvastaista yleissopimusta. (Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikuntasioissa UNESCO:ssa ja YK:ssa.) Vuonna 2005 järjestettiin kaksi tilaisuutta: yleiskokous ja hallitusten välinen kokous dopingin vastaisesta yleissopimuksesta.

Suomesta osallistui 5 henkilöä. WADA-yhteistyötä käsiteltiin yhdessä ja IADA-yhteistyötä (International Antidoping Arrangement) kahdessa tilaisuudessa. Suomesta osanottajien määrä oli 4 henkilöä.

Vuosi 2005 oli YK:n liikuntakasvatuksen vuosi, joka painottui liikunnan kehitysyhteistyön teemaan. Suomi oli aktiivinen liikuntakasvatuksen vuoden kansallisessa toimeenpanossa.

Muita monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli 12. Esimerkkinä tapaaminen Baltian maiden, Pohjoismaiden sekä Venäjän ja Itävallan edustajien kanssa 2005 yleisurheilun MM-kilpailujen yhteydessä (yhteensä 25 osallistujaa).

Kuvio 23: Monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1996–2005

8.4 Valtionavustukset Suomessa järjestetyille tai järjestettävälle kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille

Vuosi	Avustuksen määrä (euroa)	Tilaisuudet
2002	108 000	4
2003	83 000	4
2004	65 000	4
2005	264 000	6

Lähde: Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset kansainväliseen yhteistyöhön 2005

Taulukko 44: Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille 2002–2005

Taulukossa esitetyt tiedot perustuvat kyseisenä vuonna myönnettyihin valtionavustuksiin. Vuonna 2005 Suomessa järjestettiin kaksi kansainvälistä konferenssia. Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö sai valtionavustusta International XVIII Puijo Symposium “Physical Activity in Conjunction with Pharmacological Therapy for Chronic Vascular Diseases” -kongressin järjestämiseen. Ensimmäistä kertaa järjestettiin kansainvälinen tieteellinen taitoluistelukongressi, International Congress on Science in Figure Skating, johon Itä-Suomen Liikuntaopisto sai valtionavustusta. Muut neljä kongressia, joille myönnettiin yhteensä 167 000 euroa vuonna, saivat valtionavustusta vuonna 2005 toteutettuun valmistelutoimintaan kongressin järjestämiseksi. Kyseiset kongressit järjestetään vuosina 2006 ja 2007.

Valtionavustusta saivat myös Jyväskylän yliopiston Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiö, Liikuntatieteellinen Seura sekä Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.

9 Erityisryhmät

Erityisryhmien liikunnalla tarkoitetaan sellaisten henkilöiden liikuntaa, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Vaikeus tarjolla olevaan liikuntaan osallistumisessa voi olla seurausta vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi. Erityisryhmien liikunnan ohjaaminen vaatii soveltamista ja erityisosaamista. (Ala-Vähälä 2006, 9.) Ohjatussa erityisryhmien liikuntatoiminnassa on arvioitu olevan mukana noin 250 000 henkilöä (Koivumäki 2006).

Erityisryhmien liikunnan rahoitustuki sisältyy valtion liikuntabudjetissa useisiin eri alamomentteihin. Alueen toimintaa tuettiin yli viidellä miljoonalla eurolla. Erityisryhmien liikunnan rahoitusosuuksia oli sisällä kuntien liikuntatoimen valtionosuuksissa, valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustuksissa, liikuntatieteellisen tutkimuksen avustuksissa, liikunnan koulutuskeskusten avustuksissa, terveyttä edistävän liikunnan kehittämisrahoissa ja eräissä muissa alamomenteissa. Erityisryhmien liikunnan erilliset tuet ovat tarkemmin eriteltyinä vain järjestöavustusten kohdalla, sillä tarkkojen tilastotietojen saaminen kaikkien budjettimomenttien kohdalla on vaikeaa. (Koivumäki 2006).

Erityisliikunnan määrärahat liikuntabudjetissa ovat kasvaneet erityisesti järjestöavustusten määrärahojen nousun myötä. Vuoteen 2005 mennessä järjestöavustukset ovat nousseet noin 400 000 euroa vuoden 2002 tasolta. Vammais- ja erityisliikunnan rahoitusta on voitu lisätä myös seuraavien ohjelmien kautta: Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma, Lasten ja nuorten liikuntaohjelma sekä terveysliikunnan kehittämismäärärahat. Monet alan järjestöt ja kunnat ovat saaneet hankerahoitusta erityisliikunnan alueen yksittäisiin, useimmiten kolmivuotisiin kehityshankkeisiin.

Lähteet

- Ala-Vähälä, T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta vuonna 2005.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla [www-muodossa](http://www.netra.fi) <URL: <http://www.netra.fi>>
- Esitys valtion liikuntaneuvoston lausuntoa varten liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeiden avustamisesta vuonna 2005. Perustelumui-
stio esityksen pohjaksi. Paavola, S. 9.3.2005. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Huippu-urheilun valtionavustukset 2005. Tolonen, H. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Koivumäki, K. 2006. Erityisliikunnan viime vuosien kehitys. Valtion liikuntaneuvoston seminaari 28.8.2006.
- Käyttökustannusten valtionosuus vuodelle 2005. Dnro 585/720/2004.
- Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2005. Perustelumui-
stio esityksen pohjaksi. Virtala, M. 6.4.2005. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Liikunta-alan kahdenvälinen yhteistyö 2005. Nordgren, U. ja Polvinen, M. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Liikunta-alan monenkeskinen yhteistyö 2005. Ulla Nordgren ja Minna Polvinen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Liikunta-asetus 1055/1998. Saatavilla [www-muodossa](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/searc) <URL: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/searc>
[h%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikunta-](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/searc)
[asetus](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/searc)>
- Liikuntajärjestöjen valtionavustukset 2005. Saatavilla [www-muodossa](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22) <URL: [http://www.minedu.fi/export/](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22)
[sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22)
[liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22)
[pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22)
[valtionavustukset%202005%22](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/Liikuntajajestot2005.pdf#search=%22Liikuntaj%C3%A4rjest%C3%B6jen%20valtionavustukset%202005%22)>
- Liikuntajärjestön selvitys valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2005.
- Liikuntalaki 1054/1998. Saatavilla [www-muodossa](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki) <URL: [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki)
[5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki)>
- Liikuntaopistojen perustamiskustannuksiin myönnettävät avustukset vuonna 2005. Valtion liikuntaneuvosto. Rakentamisjaosto. Pöytäkirja 2/05.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2003. Opetusministeriön julkaisuja 2005:24. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Opetusministeriö, huippu-urheilu. Saatavilla [www-muodossa](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/huippu-urheilu/?lang=fi) <URL: [http://www.minedu.fi/OPM/](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/huippu-urheilu/?lang=fi)
[Liikunta/huippu-urheilu/?lang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/huippu-urheilu/?lang=fi)>
- Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö. Saatavilla [www-muodossa](http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaeliset_asiat/Kansainvxlinen_yhteistyx_liikunnassa_ja_urheilussa/?lang=fi) <URL: [http://www.minedu.fi/OPM/](http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaeliset_asiat/Kansainvxlinen_yhteistyx_liikunnassa_ja_urheilussa/?lang=fi)
[Kansainvaeliset_asiat/Kansainvxlinen_yhteistyx_](http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaeliset_asiat/Kansainvxlinen_yhteistyx_liikunnassa_ja_urheilussa/?lang=fi)
[liikunnassa_ja_urheilussa/?lang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaeliset_asiat/Kansainvxlinen_yhteistyx_liikunnassa_ja_urheilussa/?lang=fi)>
- Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikunta-asioissa Euroopan neuvostossa. Saatavilla [www-muodossa](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelinen_yhteistyo/euroopan_neuvosto/?lang=fi) <URL: [http://www.minedu.fi/OPM/](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelinen_yhteistyo/euroopan_neuvosto/?lang=fi)
[Liikunta/kansainvaelinen_yhteistyo/euroopan_](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelinen_yhteistyo/euroopan_neuvosto/?lang=fi)
[neuvosto/?lang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelinen_yhteistyo/euroopan_neuvosto/?lang=fi)>

- Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikunta-asioissa Euroopan unionissa. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelineen_yhteistyo/euroopan_unioni/?lang=fi>](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelineen_yhteistyo/euroopan_unioni/?lang=fi)
- Opetusministeriö, kansainvälinen yhteistyö liikunta-asioissa UNESCO:ssa ja YK:ssa. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelineen_yhteistyo/unesco_ja_yk/?lang=fi>](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansainvaelineen_yhteistyo/unesco_ja_yk/?lang=fi)
- Opetusministeriö, liikunta-alan koulutus. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikunta-alan_koulutus/?lang=fi>](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikunta-alan_koulutus/?lang=fi)
- Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä, HARAVA.
- Opetusministeriön myöntämä erityisavustus Urheilijoiden Ammattienedistämissätiölle 2005. Momentti 29.98.50.10.5. -Urheilijoiden Ammattienedistämissätiölle.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset 2005. Momentti 29.98.50.14. -Opetusministeriön käytettäväksi.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset kansainvälisten liikuntatieteellisten kongressien järjestämiseen. Momentti 29.98.50.07. -Kansainvälinen yhteistyö.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin 2005. Momentti 29.98.50.09. -Liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustuksiin.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikunnan terveysohjelmaan 2004. Momentti 29.98.50.11. -Liikunnan terveysohjelma.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.02.04. -Arvokilpailumatkat, Euro-cup-kilpailumatkat ja tappionotat.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.02.05. -Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.03. -Lasten ja nuorten liikuntaohjelma ja iltapäivätoiminta.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.07. -Kansainvälinen yhteistyö.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.11.2. -Terveysliikunnan neuvottelukunta.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.14. -Opetusministeriön käytettäväksi.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.50.15. -Yleisurheilun MM-kisat 2005.
- Opetusministeriön myöntämät erityisavustukset liikuntajärjestöille vuonna 2005. Momentti 29.98.53. -Avustus Yleisurheilun MM 2005-kisojen mediajärjestelyjen kustannuksiin.
- Opetusministeriön päätös 6.5.1999. (6/011/1999)
- Opetusministeriön valmennus- ja harjoitteluapupäätös vuodeksi 2005.
- Tilastokeskus 2005. Kuntien talous ja toiminta 2004. Julkinen talous 2005:5. Helsinki.
- Tilastokeskus 2006. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://tilastokeskus.fi/til/jmhi/2006/01/jmhi_2006_01_2006-06-01_tau_002.xls>](http://tilastokeskus.fi/til/jmhi/2006/01/jmhi_2006_01_2006-06-01_tau_002.xls)
- Tilastokeskus 9.7.2006. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://statfin.stat.fi/StatWeb/print/printing.asp?validate=1&PA=Statkoon&D1=a&D2=20-l&D3=a&LA=fi&DM=SLFI&TT=2&HDR=T&STB=G1,G2&row=standard&stdp=a4&crow=&ccol=&orn=portrait&cmntP=&cmntT=on&css=>](http://statfin.stat.fi/StatWeb/print/printing.asp?validate=1&PA=Statkoon&D1=a&D2=20-l&D3=a&LA=fi&DM=SLFI&TT=2&HDR=T&STB=G1,G2&row=standard&stdp=a4&crow=&ccol=&orn=portrait&cmntP=&cmntT=on&css=>)
- Valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien ja opiskelijapäivien yksikköhinnat vuonna 2005.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta 2005.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien yksikköhinnat vuonna 2005. Opetusministeriön päätös 4.3.2005.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toiminta-avustukset vuodelle 2005. Haukilahti, T. Dnro 79/280/2004.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2005 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Perustelumuistio esityksen pohjaksi. Haukilahti, T. 22.12.2004. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Valtionapu liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille 2005. Kaunistmaa, E. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Helsinki 2006.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2006. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2006 ilmestyneet

- 1* Toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2011
- 2 Selvitys Suomen IB-lyhioppilaiden koetuloksista ja IB-tutkinnolla korkeakouluihin sijoittumisesta
- 3 Kuka ostaisi sivistystä; Raportti kirjastopalveluiden määrittelystä sopimusohjausjärjestelmässä
- 4 Korkeakouluopetus kestäväksi; Opa YK:n kestävä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä varten
- 5 International Evaluation of the National Archives Service of Finland
- 6 Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus; Opetusministeriön toimenpideohjelma 2006–2010
- 7* Opetusministeriön hallinnonalan ammattikorkeakoulujen EU:n rakennerahastohankkeiden laadun arviointi aluevaikutusten kannalta
- 8 Koulutus ja tiede Suomessa
- 9 Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö
- 10 Liikuntatoimi tilastojen valossa; Perustilastot vuodelta 2004
- 11 Opetusministeriön toimintakertomus 2005
- 12 Tekijänoikeudella suojattujen aineistojen käyttötarpeet oppilaitoksissa
- 13* Lika tillgång till konst och kultur; Undervisningsministeriets åtgärdsprogram 2006–2010
- 14 Utbildning och forskning i Finland
- 15 Education and Science in Finland
- 16 Bildung und Wissenschaft in Finnland
- 17 L'éducation, la formation et les sciences en Finlande
- 18 Ammattien kutsu; Ammattikorkeakoulut ja estetiikka
- 19 Participating student – co-active School
- 20 Suomi-koulujen toimintaedellytysten kartoitus
- 21 Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005
- 22 Perusopetuksen opetussuunnitelmauudistus 2004–2006 ja yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen
- 23* Audiovisuaalisen alan verkko- ja virtuaalipalveluiden kartoitus; Seurantaraportti
- 24 Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko eduskunnalle
- 25 Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse till riksdagen
- 26 OECD/IMHE – Supporting the contribution of higher education institutions to regional development; Self-evaluation report of the Jyväskylä region in Finland
- 27 Koulutus ja kulttuuri 2005. Opetusministeriön vuosikatsaus
- 28 Education and Culture 2005. Ministry of Education annual report
- 29 Utbildning och kultur 2005. Undervisningsministeriets årsöversikt
- 30 Yliopistot 2005; Vuosikertomus
- 31 Universities 2005; Annual Report
- 32 Universitetens 2005; Årsberättelse
- 33 NOSTE-ohjelman vuosiraportti 2005
- 34 Muodostetaan Radio- ja televisioarkisto; Kansallinen audiovisuaalinen muistiorganisaatio
- 35 Tekijänoikeudella suojattujen teosten käyttö ja käyttötarpeet valtionhallinnon sisäisessä tiedotuksessa
- 36 Aikuiskoulutuksen vuosikirja; Tilastotietoja aikuisten opiskelusta 2004
- 37* Yliopistotilastot 2005; Taulukoita KOTA-tietokannasta
- 38* Universitetsstatistik 2005; Tabeller ur KOTA-databasen 2005
- 39 Terveystieteen; Terveystieteiden yliopistoverkoston toiminnan kokonaisarviointi
- 40** Opetusministeriön hallinnonalan rakennerahastohankkeet 2000–2005
- 41 Teachers and trainers in Finland
- 42 Ammattikorkeakoulut 2005; Taulukoita AMKOTA-tietokannasta, Yrkeshögskolorna 2005; Tabeller ur AMKOTA-databasen
- 43 Yksitoista askelta luovaan Suomeen; Luovuusstrategian loppuraportti
- 44 Kirjaston kehittämisohjelma 2006–2010; Kirjasto maaseudun ja taajamien monipalvelukeskuksena
- 45 Aikuiskoulutuksen mitoitusanalyysi
- 46 Televisio-ohjelmat opetuksessa; Televisio-ohjelmien opetusikäisen lisensiointi digitaalisessa ympäristössä
- 47 Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen; Verkostomainen toimintamalli -selvitys
- 48 Tulevat tohtorit; Jatko-opiskelijoiden kokemukset ja arvot tohtorikoulutuksesta 2005
- 50 Reilu kulttuuri? Kulttuuripolitiikan eettinen ulottuvuus ja kulttuuriset oikeudet
- 52 Opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategia 2006–2015

* Ei painettu, vain verkossa

** Maksuton julkaisu, tilaukset opetusministeriö, EU-rakennerahastot, puhelin (09) 160 77263

Julkaisut sähköisenä osoitteessa www.minedu.fi/julkaisut

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Julkaisumyynti / Bokförsäljning:

Yliopistopaino / Universitetsstryckeriet

PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)

00014 Helsingin yliopisto

puhelin / telefon (09) 7010 2363

faksi / fax (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 952-485-271-3 (nid.)

ISBN 952-485-272-1 (PDF)

ISSN 1458-8110